แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทยในการนำนโยบาย การพัฒนาอย่างยั่งยืนประเด็นการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศไปสู่การปฏิบัติ

โดย

พลตรี ณกานต์ กลัดสวัสดิ์
เสนาธิการ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๕
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การปฏิบัติ” ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์ ของพลตรี ณกานต์ กลัดสวัสดิ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๕ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๕ – ๒๕๖๖

พลโท

(ชาติชาย ชัยเกษม)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การปฏิบัติ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลตรี ณกานต์ กลัดสวัสดิ์ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๕

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์ ปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีผลต่อในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนจัดทำแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะ ให้กับกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ นับเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง ๓ ส่วน กล่าวคือ ในระดับนโยบาย ระดับหน่วยงาน และ กำลังพล ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานฯ

ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ มีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ตรงตามมติในที่ประชุมของสหประชาชาติ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และสอดคล้องกับนโยบาย ผบ.ทสส. มีแนวทางการปฏิบัติที่มีการนำนโยบายแปลงไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย ตามแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศและสหประชาชาติเป็นที่เรียบร้อย ถึงแม้ว่าจะประสบปัญหากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส CORONA (COVID-19) จึงไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ทุกภาคส่วน มีการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน และตระหนักในการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักผู้ที่ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย และรับผิดชอบในการก่อให้เกิดมลพิษ

Abstract

Title Royal Thai Armed Forces Headquarters' Guidelines in Implementing Sustainable Development on Climate Change into Action

Field Strategy

Name Maj.Gen. Nakarn Kladsawat **Course** NDC **Class** 65

The purpose of this research is to study, analyze and review the context of the Royal Thai Armed Forces Headquarters' implementation of environmental strategies used as a framework for environmental management. This is used to analyze, environment and limitations of the Royal Thai Armed Forces Headquarters that affects the implementation of environmental management strategies of its 2020-2030 environmental management strategies into action as well as creating guidelines to increase efficiency to increase efficiency, and recommendations for the Royal Thai Armed Forces Headquarters in implementing its 2020-2030 environmental management strategies into action in correspondence with Sustainable Development policy on climate change. This study on the topic of climate change into practice is qualitative research that collects data through in-depth interviews from stakeholders at 3 levels: policy; unit, and workforce in the unit.

It can be concluded based on the research's outcome and recommendation that implementation of environmental management strategies has a clear operational guideline that follows the resolution from the United Nations' Meeting, the 20-Year National Strategy, and the policy of the Chief of Defence Forces. It also serves as a practical guideline in the implementation towards clear action with the goal to reach the national and the United Nations' sustainable development. Despite COVID-19 outbreak that slowed down the full action, sustainable environmental management is a concept that requires contribution from every sector in solving environmental issues. Everyone must share responsibility and awareness in environmental conservation and restoration as well as upholding in environmentally friendly stance based on the principle that polluters have to bear the consequences of their actions.

คำนำ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อศึกษา และวิเคราะห์การนำยุทธศาสตร์การจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมฯ โดยพิจารณาข้อมูลด้านปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่จะมีผลต่อในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัญหาที่สำคัญระดับโลก ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของทุกคน และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบมากขึ้น ดังจะเห็นจากภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติต่างๆ ภูมิอากาศแปรปรวน มลภาวะทางอากาศ ที่มีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันสภาพภูมิอากาศของโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยอิทธิพลของภาวะโลกร้อน ซึ่งเกิดจากผลของการกระทำของมนุษย์ และยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลก

การวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาและอุปสรรค ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย ตลอดจนการพิจารณาและเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการวิจัย ตลอดจนแนวทางในการขับเคลื่อนและผลักดันยุทธศาสตร์ ให้เป็นรูปธรรมและสามารถตอบสนองต่อนโยบาย ผบ.ทสส. ยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นไปตามมติในที่ประชุมของสหประชาชาติ ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สืบไป

พลตรี
(ณกานต์ กลัดสวัสดิ์)
นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๕
ผู้วิจัย

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อ		**ก**
Abstract		**ข**
คำนำ		**ค**
สารบัญ		**ง**
สารบัญตาราง		**ช**
สารบัญแผนภาพ		**ซ**
คำอธิบายคำย่อ		**ฌ**
บทที่ ๑	**บทนำ**	**๑**
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
	ขอบเขตของการวิจัย	๔
	วิธีดำเนินการวิจัย	๕
	ข้อจำกัดของการวิจัย	๖
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
	คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒	**การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	**๘**
	แนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	๘
	เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	๙
	ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐	๒๑
	แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กองบัญชาการกองทัพไทย	๒๖
	นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ.๒๕๖๖	๒๗
	ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๗๓	๒๙
	ประกาศกองบัญชาการกองทัพไทย เรื่องสิ่งแวดล้อม ลง ๒๕ ธ.ค.๒๕๖๓	๓๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ประกาศกองบัญชาการกองทัพไทย เรื่องการสนับสนุน ๓๖
นโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน
และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๕
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๓๗
การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ๔๑
การเพิ่มประสิทธิภาพในองค์การ ๔๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๔๕
กรอบแนวคิดของการวิจัย ๔๗
สรุป ๔๘

บทที่ ๓ บริบทของนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในประเด็นการจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ของกองบัญชาการกองทัพไทย ๔๙

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ๔๙
นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๕๑
ประเด็นการ จัดการด้านสิ่งแวดล้อม
การดำเนินการที่ผ่านมาของกองบัญชาการกองทัพไทย ๕๒
ปัญหาและอุปสรรค ในด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย ๕๔
สรุป ๕๕

บทที่ ๔ แนวทางในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ๕๗

กำหนดแนวทางนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ๕๗
ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติของกองบัญชาการกองทัพไทย
สรุป ๖๕

บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ ๖๖

สรุป ๖๖
ข้อเสนอแนะ ๖๙

บรรณานุกรม ๗๑

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก **๗๔**

ผนวก ก แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาวิจัย : ระดับนโยบาย ๗๕

ผนวก ข แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาวิจัย : ระดับหน่วยงาน ๗๘

ผนวก ค แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาวิจัย : ระดับผู้ปฏิบัติ ๘๑

ประวัติย่อผู้วิจัย **๘๔**

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๑ - ๑ ตารางที่ ๑-๑ แสดงตารางการวิจัย ๔

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่

๒ - ๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๗ เป้าหมาย ๑๑
๒ - ๒ แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับประเทศไทย ๑๘
๒ - ๓ การแบ่งมอบความรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนา ๑๙
๒ - ๔ ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน ๒๑
๒ - ๕ วิสัยทัศน์ประเทศไทย ๒๕๘๐ ๒๒
๒ - ๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๖ ด้าน ๒๕
๒ - ๗ โครงสร้างกองทัพไทย และ กองบัญชาการกองทัพไทย ๒๗
๒ - ๘ การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ตามหลัก BCG Model ๒๘
๒ - ๙ โครงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ๒๙
๒ - ๑๐ โครงสร้างคณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. ๓๔
๒ - ๑๑ ปัจจัยและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ๓๗
๒ - ๑๒ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ : กระบวนการและผลกระทบ ๓๙
๒ - ๑๓ วงจร PDCA ๔๔
๕ - ๑ เครื่องรับซื้อขวดพลาสติกอัตโนมัติ ๖๙

คำอธิบายคำย่อ

ภาษาไทย

บก.ทท.	ย่อมาจาก	กองบัญชาการกองทัพไทย
กบ.ทหาร	ย่อมาจาก	กรมส่งกำลังบำรุงทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย
สวทช.	ย่อมาจาก	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
กพย.	ย่อมาจาก	คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
นทพ.	ย่อมาจาก	หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
สส.ทหาร	ย่อมาจาก	กรมการสื่อสารทหาร
ศรภ.	ย่อมาจาก	ศูนย์รักษาความปลอดภัย
ผท.ทหาร	ย่อมาจาก	กรมแผนที่ทหาร
ยบ.ทหาร	ย่อมาจาก	กรมยุทธบริการทหาร
สสย.ทหาร	ย่อมาจาก	สำนักยุทธโยธาทหาร
สสก.ทหาร	ย่อมาจาก	สำนักสวัสดิการทหาร
สปท.	ย่อมาจาก	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ศปร.	ย่อมาจาก	ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
รร.ตท.สปท.	ย่อมาจาก	โรงเรียนเตรียมทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
รร.ชท.สปท.	ย่อมาจาก	โรงเรียนช่างฝีมือทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ภาษาต่างประเทศ

IPCC	ย่อมาจาก	Intergovernmental Panel on Climate Change
UNEP	ย่อมาจาก	United Nations Environment Program
WMO	ย่อมาจาก	World Meteorological Organization
SDGs	ย่อมาจาก	Sustainable Development Goals
BCG	ย่อมาจาก	Bioeconomy Circular Green
RTARF	ย่อมาจาก	Royal Thai Armed Forces
FCCC	ย่อมาจาก	Framework Convention on Climate Change
PDCA	ย่อมาจาก	Plan Do Check Act

บทที่ ๑
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ถือเป็นปัญหาที่สำคัญระดับโลก ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของทุกคน และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นจากภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติต่างๆ ภูมิอากาศที่แปรปรวน มลภาวะทางอากาศ ซึ่งมีความรุนแรงมากขึ้น การศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก เริ่มขึ้นหลังจากผลกระทบต่างๆ และมีการค้นพบในช่วงกลางศตวรรษที่ ๑๘ ว่า ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ กักเก็บความร้อนและรักษาความอบอุ่นของโลกไว้ ในต้นศตวรรษที่ ๒๐ มีงานวิจัยที่บ่งชี้ว่ามนุษย์เป็นผู้ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้อุณหภูมิโลกเพิ่มสูงขึ้น (IPCC 2001 Climate Change, ๒๕๔๔) จนกระทั้งในปี พ.ศ.๒๕๓๑ มีก่อตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC) เป็นหน่วยงานหลัก โดยในขั้นต้นเป็นความร่วมมือในด้านวิชาการ และมีหน้าที่เชื่อมความร่วมมือระหว่าง ภาควิชาการกับหน่วยงานภาครัฐ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ ผ่าน World Meteorological Organization (WMO) และ United Nations Environment Program (UNEP) มีการดำเนินการที่เน้นคุณภาพของข้อมูลและเป็นกลาง ตลอดจนเป็นอิสระในเชิงวิชาการ อีกทั้งยังได้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน การทำงานเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับนักวิทยาศาสตร์จากประเทศที่พัฒนาแล้ว ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาองค์ความรู้ด้านด้านต่างๆ (กรองจิต กิติกาศ และ ผกามาศ ถิ่นพังงา, ๒๕๕๖)

ปัจจุบันสภาพภูมิอากาศของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วยอิทธิพลของภาวะโลกร้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลก ดังนั้น ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ (The 70th Session of the United Nations General Assembly) ชาติสมาชิกจำนวน ๑๙๓ ประเทศ ได้ใช้เวทีการประชุมสุดยอดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Summit) มีมติรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) จำนวน ๑๗ ข้อ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยที่วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเป็นทิศทางการพัฒนาของโลกต่อจากนี้ (https://sdgs.nesdc.go.th/, สืบค้นเมื่อ ๒๐ ธ.ค.๒๕๖๕)

สำหรับงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย เริ่มมีการสนับสนุนทุนวิจัย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) อย่างจริงจังเมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มีประเด็นแนวทางวิจัย เช่น การเพิ่มความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย และ นโยบายการพัฒนาประเทศกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การผลักดันประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่นโยบายระดับประเทศ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ควรแก้ไขโยงเข้ากับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากชื่อการวิจัยจะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ ยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย (บก.ทท.) และการเสนอแนะ ปรับปรุงแนวทางด้านการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในปี พ.ศ.๒๕๗๓

นอกจากนี้ ได้มีการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มากำหนดกรอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ ๑๓ ว่าด้วยการปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Climate Action) ที่เน้นสร้างความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อภัยอันตรายต่อสภาพอากาศและภัยพิบัติจากธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นให้มีนโยบาย กลยุทธ และวางแผนระดับชาติ และสำหรับ บก.ทท. นั้น ได้มีการจัดกิจกรรมหลายอย่างที่สอดคล้องกับประเด็นดังกล่าว แต่ยังขาดการกำหนดนโยบายเพื่อให้สามารถนำไปเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของประเทศในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติได้

กองบัญชาการกองทัพไทย ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ (คณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ของกองบัญชากองทัพไทย, ๒๕๖๓) โดยศึกษาจากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พื้นที่สีเขียว การจัดการมลพิษ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง รวมทั้งนำนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม สนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นโยบาย รมว.กห., ๒๕๖๓) และนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด (นโยบาย ผบ.ทสส.ผบ.ศบท., ๒๕๖๖) ในการส่งเสริมรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายในปี พ.ศ.๒๕๗๓ ที่มุ่งกำหนดให้กองบัญชาการกองทัพไทยจะเป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไร้มลพิษ ซึ่งในรายละเอียดของยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม จะมีประเด็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ เป้าประสงค์ ในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลประเทศ โดยกำหนดกรอบแนวทางการรับมือ และก้าวทันต่อสถานการณ์ ตลอดจนสอดคล้องกับบริบท การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งในหน่วยงาน และชุมชน ซึ่งจะใช้เป็นกรอบและแนวทาง

หลักให้กับส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย นำไปใช้จัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา การปรับปรุง รวมทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ แนวทาง และจุดมุ่งหมาย เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคตโดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาการดำเนินการ การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งอุปสรรค ข้อขัดข้อง จากคณะทำงานจัดการดานสิ่งแวดล้อมฯ หน่วยงานฯ ที่กำกับดูแลนโยบาย และผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายในกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อทบทวนบริบท และวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ตลอดจนข้อกำหนด กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนนำไปสู่การเสนอแนวทางการปฏิบัติ ต่อกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติ ในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายให้เป็นรูปธรรมไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ทบทวนบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย มาใช้เป็นกรอบ แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมฯ

๒. วิเคราะห์ ปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีผลต่อในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ

๓. จัดทำแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะ ให้กับกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ นโยบายของ ผบ.ทสส./ผบ.ศบท. ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่

คณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย ในระดับนโยบายของกองบัญชาการกองทัพไทย จำนวน ๒ คน

ผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นคณะทำงานย่อยของระดับหน่วยงาน ในของกองบัญชาการกองทัพไทย จำนวน ๒ คน (๒ หน่วยงาน)

กำลังพล ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานฯ ในการตอบสนองนโยบาย จำนวน ๒ คน (๒ หน่วยงาน)

เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปวิเคราะห์ ประมวลผล เพื่อเสนอแนะ ปรับปรุง แนวทางในการปฏิบัติพัฒนาอย่างยั่งยืนฯ ต่อไป โดยมีกรอบเวลาในการศึกษาวิจัย ดำเนินการ ตามตารางการปฏิบัติดังนี้

ตารางที่ ๑-๑ แสดงตารางการวิจัย

กิจกรรม	ระยะเวลา								หมายเหตุ
	ธ.ค.๖๕	ม.ค.๖๖	ก.พ.๖๖	มี.ค.๖๖	เม.ย.๖๖	พ.ค.๖๖	มิ.ย.๖๖	ก.ค.๖๖	
๑. เสนอโครงเรื่องการวิจัย	←	→							
๒. วิเคราะห์ที่มาปัญหา		←	→						
๓. ออกแบบวิธีวิจัย		←	→						
๔. รวบรวมข้อมูล			←	→	→				
๕. สรุปผลการวิจัย					←	→	→		
๖. นำเสนอผลงานวิจัย								↔	

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินวิธีวิจัย ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงคณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย ในระดับนโยบายของกองบัญชาการกองทัพไทย จำนวน ๒ คน ผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นคณะทำงานย่อยของระดับหน่วยงาน ในของกองบัญชาการกองทัพไทย จำนวน ๒ คน (๒ หน่วยงาน) และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานฯ จำนวน ๒ คน (๒ หน่วยงาน) ซึ่งจะทำให้ข้อมูลที่ได้รับ มาจากทั้งผู้ดูแลนโยบาย และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของขบวนการ โดยข้อมูลดังกล่าวนี้จะสามารถนำมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เปรียบเทียบกับกลยุทธ ทฤษฎี และข้อมูลความเป็นจริง จนสามารถสรุปและนำมาเสนอเพื่อเป็นข้อเสนอแนะ แนวทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติตามตัวชี้วัด พัฒนาที่ชัดเจนต่อไป

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดจากปริมาณก๊าซเรือนกระจก สืบค้นรวบรวมข้อมูลจาก https://www.climate.gov/

๑.๒.๒ แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยรายปีในประเทศไทย รวบรวมข้อมูลจาก กรมอุตุนิยมวิทยา

๑.๒.๓ ความเชื่อมโยงของแผนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับแผนระดับต่างๆ ของประเทศไทย รวบรวมข้อมูลจาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ

๑.๒.๔ ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓

๑.๒.๕ ระเบียบ คำสั่ง การควบคุม ยานพาหนะ การควบคุมมลพิษ และการปรนนิบัติบำรุงยานพาหนะของกองบัญชาการกองทัพไทย จาก กรมส่งกำลังบำรุงทหาร และ กรมยุทธบริการทหาร ประกาศของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

๑.๒.๖ ระเบียบ คำสั่ง ข้อมูลสุขภาพของข้าราชการ ในสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทย จาก สำนักงานแพทย์ทหาร

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเนื้อหาเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการอ้างอิงหลักฐาน ข้อมูลเชิงสถิติ ตลอดจน นโยบาย ยุทธศาสตร์ คำสั่ง ระเบียบ และกฎเกณฑ์ นั้น จะทำให้เข้าถึงแก่นของปัญหา ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม จนสามารถสรุปและ

นำมาเสนอเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พัฒนาของกองบัญชาการกองทัพไทยได้

๓. การนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบเอกสารแนวทาง/คู่มือในการปฏิบัติ

ข้อจำกัดของการวิจัย

๑. ศักยภาพของบุคลากรในความเข้าใจต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อการกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง

๒. การกำกับดูแล และให้ความสำคัญในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของผู้บังคับบัญชา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้รับทราบสถานการณ์ และ แนวโน้นมของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย

๒. ได้ทราบแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการนำไปสู่การปฏิบัติ

๓. การเสนอแนวทางปฏิบัติในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของกองบัญชาการกองทัพไทย ไปสู่การปฏิบัติ ในการขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นรูปธรรมต่อไป

คำจำกัดความ

การพัฒนาที่ยั่งยืน	หมายถึง	การพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างมิติอันเป็นองค์ประกอบ ที่จะทำให้ชีวิตมนุษย์อยู่ดี มีสุข คือ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดลอ้ม ทั้งต่อคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคตการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ความสมดุลในมิติต่างๆ ทำให้คนอยู่ดี มีความสุข

การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

หมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบาย ซึ่งอาจเป็นกฎหมายหรือคำสั่งของรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรี ให้เป็นแนวทาง/แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการ การออกแบบองค์กร และดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนที่แสดงอนาคต เป็นเข็มทิศนำทางไปสู่อนาคตที่กำหนดความสำเร็จไว้ตามความมุ่งหวัง เป็นหนทางในการกำหนดแนวทางและบริหารจัดการไปสู่ความสำเร็จ แม้ว่าสถานการณ์ในอนาคตจะมีความไม่แน่นอนและยากต่อการทำนาย แต่การกำหนดยุทธศาสตร์จะช่วยให้มีจุด (Focus) ที่ชัดเจน มีความพร้อม ในการจัดการความท้าทายตามหนทางไปสู่อนาคต จะเห็นได้ว่าประเทศชาติและสังคมที่เจริญรุดหน้าในระดับชั้นนำของโลกอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ และการวางแผนที่เป็นระบบ

นโยบาย หมายถึง แนวหรือวิธีการ เพื่อการปฏิบัติที่รัฐบาล สถาบัน กลุ่ม บุคคล เลือกจากทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อ ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยปกติจะสะท้อน ให้เห็นถึงการตัดสินใจในปัจจุบัน เพื่อการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผลและเพื่ออนาคตที ดีกว่า

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่ง อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ

บทที่ ๒
การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ มีข้อมูลนโยบายของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็น ข้อมูลปฐมภูมิ โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งในระดับนโยบาย ระดับหน่วยงานของกองบัญชาการกองทัพไทย และจากกำลังพลผู้ปฏิบัติ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เปรียบเทียบกับทฤษฎี ในส่วนข้อมูลทุติยภูมิกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน ระเบียบ คำสั่ง และกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลในเชิงเนื้อหาเชิงคุณภาพ กอปรปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม นำไปสู่การสรุปและนำเสนอเป็นแนวทางพัฒนาของกองบัญชาการกองทัพไทยได้ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอนของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ที่ได้มีการคาดการณ์ และกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วนั้น การปฏิบัติขั้นตอนการดำเนินงาน และการการกระทำต่างๆ มีความมุ่งหวังให้บังเกิดผลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ คือ ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงาน ดำเนินงาน และการกระทำต่างๆ ให้บังเกิดผลสำเร็จในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์แบบลูกโซ่ มีนัยยะเป็นเหตุเป็นผล (Pressman & Wildavsky, ๒๕๑๖)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในภาครัฐหรือเอกชน ซึ่งการดำเนินดังกล่าว มุ่งหวังให้เกิดความสำเร็จ โดยตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ได้กระทำไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว (Donal S. Van Meter & Carl E. Van Horn, ๒๕๑๘)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการของกลยุทธ์ ที่แสดงการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลายในอันที่จะต่อสู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ซึ่งเป้าหมายที่กลุ่มเหล่านี้ต้องการให้เกิดขึ้น อาจสอดคล้องหรือไปกันได้หรือไม่ได้กับเป้าหมายก็ตาม (Eugene Bardach, ๒๕๒๓)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การกระทำโดยคนหรือกลุ่ม ของภาครัฐและเอกชน ที่มุ่งให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตามการตัดสินใจของนโยบายก่อนหน้านั้น การกระทำนี้มีทั้งความพยายามครั้งเดียวที่จะแปลงการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ และความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ หรือทีละน้อยตามที่กำหนดไว้ในการตัดสินใจของนโยบาย (Van Meter, Donald S. & Van Horn, Carl E., ๒๕๑๙)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการเป็นผลต่อเนื่อง มาจากขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย มีความต่อเนื่อง นอกจากนั้น ยังเป็นกิจกรรมที่มีการกำหนดเป้าหมายไว้ล่วงหน้าว่าต้องการผลสุดท้ายเป็นเช่นไร (สมพร เฟื่องจันทร์, ๒๕๓๙)

การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึงการแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบาย ซึ่งอาจเป็นกฎหมาย หรือคำสั่งของรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีให้เป็นแนวทาง/แผนงาน/โครงการ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนด การออกแบบองค์การ และการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานโครงการที่กำหนดไว้ (มยุรี อนุมานราชธน, ๒๕๔๗)

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการศึกษาว่า องค์การที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งมวล ปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ แค่ไหน เพียงใด หรืออีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติจะให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องของความสามารถที่จะผลักดันให้การทำงานของกลไกทั้งหมดสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ (วรเดช จันทรศร, ๒๕๕๔)

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาตามข้างต้น พอสรุปคำนิยามได้ว่า แนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง ขับเคลื่อนกลไกและกระบวนในการบริหารจัดการ ตามแนวทาง แผนงาน กิจกรรม และทรัพยากรที่มีอยู่ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของการดำเนินการ ตามที่ได้ตั้งไว้และที่ผ่านขั้นตอนและกระบวนการในการคิดมาเป็นอย่างดีแล้วจึงออกได้มาเป็น “นโยบาย”

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

ปัจจุบันสภาพภูมิอากาศของโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วยอิทธิพลของภาวะโลกร้อนซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลก ดังนั้น ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ (The 70th session of the United Nations General Assembly) ชาติสมาชิกจำนวน ๑๙๓ ประเทศ ได้ใช้เวทีการประชุมสุดยอดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Summit) ลงมติรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(Sustainable Development Goals) จำนวน ๑๗ ข้อ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยที่วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเป็นทิศทางการพัฒนาของโลกต่อจากนี้

๑. การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือ หลักการจัดองค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนามนุษย์ พร้อมกับยังรักษาความสามารถของระบบธรรมชาติไว้เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและบริการระบบนิเวศซึ่งเศรษฐกิจและสังคมต้องพึ่งพา โดยผลที่คาดหวังคือสภาพสังคมที่มีการใช้ภาวะการครองชีพและทรัพยากรเพื่อบรรลุความต้องการของมนุษย์โดยไม่บ่อนทำลายบูรณภาพและเสถียรภาพของระบบธรรมชาติ การพัฒนาอย่างยั่งยืนยังนิยามได้ว่าเป็นการพัฒนาที่บรรลุความจำเป็นในปัจจุบันโดยไม่ลดทอนความสามารถของชนรุ่นหลังในการบรรลุความจำเป็นของพวกเขา เป้าหมายความยั่งยืน เช่น เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนระดับสหประชาชาติปัจจุบัน จัดการกับความท้าทายทั่วโลก รวมทั้งความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเสื่อมโทรมของธรรมชาติ สันติภาพและความยุติธรรม (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๗ เป้าหมาย ประกอบไปด้วย ๑๖๙ เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี ๒๔๗ ตัวชี้วัดเพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา (รายงานความก้าวหน้าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓) โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน ๕ มิติ (5P) ได้แก่

๑.๑ การพัฒนาคน (People) ให้ความสำคัญกับ การขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม : มิติด้านสังคม : ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๑ - ๕

๑.๒ สิ่งแวดล้อม (Planet) ให้ความสำคัญกับการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป : มิติด้านเศรษฐกิจ : ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๗ - ๑๑

๑.๓ เศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้องกับธรรมชาติ : มิติด้านสิ่งแวดล้อม : ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๖ -๑๒

๑.๔ สันติภาพและความยุติธรรม (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข และไม่แบ่งแยก : มิติด้านสันติภาพและสถาบัน : ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๑๖

๑.๕ ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน : มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา : ครอบคลุมเป้าหมายที่ ๑๗

แผนภาพที่ ๒ – ๑ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๗ เป้าหมาย

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พ.ศ.๒๕๕๘

๒. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๗ เป้าหมาย ประกอบไปด้วย

เป้าหมายที่ ๑ ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ : ความยากจนเป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากส่งผลกระทบในระยะยาวต่อการพัฒนาทุนมนุษย์และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งความยากจนไม่เพียงแต่หมายถึงความขัดสนทางด้านรายได้ในการดำรงชีพเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงวิถีชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในทุกมิติตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ จึงทำให้การแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นวาระการพัฒนาหลักของหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย โดยการยุติความยากจนให้หมดสิ้นไปต้องดำเนินการให้ครอบคลุมอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในประชากรกลุ่มเปราะบางที่มีความท้าทายในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจและสังคม

เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน : ความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน เนื่องจากการมีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย และการมีสุขภาพที่ดี จะช่วยสนับสนุนให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยอาหารที่บริโภคต้องมีความปลอดภัยและมีโภชนาการจำเป็นในระดับที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการเกิดภาวะทุพโภชนาการ โดยเฉพาะในกลุ่มคนยากจนและผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบาง อาทิ คนพิการ คนชรา และทารก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความท้าทายในการเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยและมีโภชนาการในปริมาณที่เพียงพอ นอกจากนี้ ภาคเกษตรที่เป็นแหล่งผลิตอาหารสำคัญมีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุนให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร จึงควรสนับสนุนให้มีระบบเกษตรกรรมยั่งยืนที่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ความปลอดภัยของผู้บริโภค การเพิ่มผลผลิตภาคเกษตร ความสมดุลของระบบนิเวศ ความมั่นคงของฐานทรัพยากร และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร

เป้าหมายที่ ๓ สร้างหลักประกันการมีสุขภาวะที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย : การส่งเสริมการมีสุขภาวะที่ดีสำหรับคนทุกช่วงวัย มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน โดยต้องดำเนินการอย่างจริงจังในทุกระดับ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น ภูมิภาคและประเทศ ผ่านการประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ด้านการดูแลรักษาสุขภาพและการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างถูกต้อง การกระจายบุคลากรด้านสาธารณสุขที่เพียงพอและครอบคลุม การสร้างระบบการบริการสุขภาพที่ทันสมัย เข้าถึงได้และมีคุณภาพ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการรับมือภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข ซึ่งเกิดจากโรคติดต่อและไม่ติดต่อ โรคอุบัติใหม่ อุบัติเหตุ และสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต : การศึกษาเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงจะช่วยยกระดับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปิดช่องว่างทางสังคม สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๔ มุ่งเน้นสร้างหลักประกันว่าเด็กทั้งชายและหญิงสามารถเข้าถึงการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย เยาวชนและผู้ใหญ่สามารถเข้าถึงการฝึกอบรมทักษะอาชีพในราคาที่เหมาะสมอย่างเท่าเทียมกัน ขจัดความไม่เสมอภาคทางเพศและความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนบรรลุการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพอย่างถ้วนหน้า

เป้าหมายที่ ๕ บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของสตรีและเด็กหญิงทุกคน : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๕ มุ่งดำเนินการเพื่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศ และเพิ่มบทบาทของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน โดยกำหนดให้ทุกประเทศต้องยุติการกระทำที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้หญิง การใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการล่วงละเมิดทางเพศ ส่งเสริมการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเพศหญิงให้มีสิทธิในการเลือกคู่ครองตามวัยที่เหมาะสม รวมทั้งมีสิทธิที่พัฒนาศักยภาพตนเองและเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการมีบทบาททางการเมืองและการทำงานของเพศหญิงอย่างเท่าเทียม

เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้ สำหรับทุกคน : น้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมการเข้าถึงบริการด้านน้ำและการสุขาภิบาล รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน เป็นหนึ่งในวาระการพัฒนาสำคัญทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขาภิบาลที่ดี จึงต้องผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการน้ำอย่างมีคุณภาพ ทั่วถึง และยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมการเข้าถึงน้ำอุปโภคบริโภคเพียงพอและได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพน้ำและการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ การปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ ตลอดจนการขยายความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและเพิ่มการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

เป้าหมายที่ ๗ สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน : พลังงานเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการดำเนินกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งความต้องการใช้พลังงานมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาแหล่งพลังงานที่ใช้แล้วหมดไปหรือพลังงานจากฟอสซิลที่สามารถจัดหาได้อย่างสะดวกและง่ายต่อใช้งานในหลายกิจกรรม ส่งผลให้ภาคพลังงานมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด และเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยเหตุนี้ พลังงานสะอาดโดยเฉพาะพลังงานหมุนเวียนจึงเป็นทางเลือกในการยกระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพลังงานไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและหาซื้อพลังงานหมุนเวียนได้ง่ายขึ้น สามารถยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในภาคพลังงาน การเพิ่มบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัล และการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคแห่งการขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า

เป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๘ มุ่งส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ผ่านการยกระดับผลิตภาพแรงงานและการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการผลิต โดยการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างงาน รวมถึงการดำเนินนโยบายเพื่อขจัดปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย แรงงานทาส และการค้ามนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคนภายใน ปี ๒๕๗๓

เป้าหมายที่ ๙ สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม : การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดีและมีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ออกมาสู่สังคมอย่างต่อเนื่องได้กลายเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานที่ดีโดยเฉพาะด้านการคมนาคมและขนส่ง จะช่วยทำให้การเดินทางระหว่างประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ทำได้ง่ายขึ้น นำไปสู่การแลกเปลี่ยนสินค้าและองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างทั่วถึง ขณะที่การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมมากขึ้น อาทิ การพัฒนาเทคโนโลยีประหยัดพลังงาน การพัฒนาเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการใช้ชีวิตและการทำธุรกิจ อย่างไรก็ดี การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและการส่งเสริมนวัตกรรมดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงมิติการกระจายโอกาสการเข้าถึงให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มทั้งผู้พิการและผู้สูงอายุ รวมไปถึงการทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม

เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ : ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ทั้งด้านรายได้ ความมั่งคั่ง โอกาสการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ โครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากรที่จำเป็น และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าวเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ความเหลื่อมล้ำจึงเป็นประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของไทยมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกอย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างกลุ่มคน อันนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ชัดเจนมากขึ้นในสังคม

เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความครอบคลุม ปลอดภัย ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง และยั่งยืน : ความเป็นเมืองกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยสหประชาชาติคาดการณ์ว่าภายในปี ๒๕๙๓ ประชากรโลกที่อาศัยในเขตเมืองจะมีมากถึงร้อยละ ๖๘ ของจำนวนประชากรทั่วโลก หรือที่จำนวน ๖.๗ พันล้านคน เนื่องจากเมืองเป็นแหล่งสำคัญของการ

จ้างงาน มีความพร้อมระบบสาธารณูปโภคและการคมนาคมขั้นพื้นฐาน และมีสวัสดิการสังคมต่างๆ รองรับ ดังนั้น การทำให้เมืองที่อยู่อาศัยมีคุณภาพ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัย และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ นอกจากนี้ การพัฒนาเมืองจะต้องคำนึงถึงมิติความแตกต่างทางสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาที่คำนึงถึงกลุ่มเปราะบาง อาทิ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ และผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในเมืองได้อย่างมีคุณภาพ และเข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียม

เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน : การขับเคลื่อนรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ตระหนักถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและบริการของบริษัทองค์กร ตลอดจนกรอบคิดและพฤติกรรมของประชาชน ให้มีความสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ผ่านการดำเนินงานอย่างบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ตั้งแต่ระดับนโยบายตลอดจนการนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างครอบคลุมและเป็นรูปธรรมในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การกำหนดให้มีแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศ การลดการสูญเสียและขยะอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน การจัดการของเสียและสารเคมีอย่างถูกวิธีเพื่อลดมลพิษที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การลดของเสียโดยสนับสนุนหลักปฏิบัติในการลดการใช้ การใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reduce, Reuse, Recycle: 3Rs) การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับการผลิตและการบริโภค การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดเพื่อขับเคลื่อนประเทศในระยะยาว

เป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น : การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นความท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล การเกิดภัยพิบัติ การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนการเปลี่ยนรูปแบบการกระจายของเชื้อโรคและพาหะนำโรค โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ ก๊าซเรือนกระจก ซึ่งมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) และมีเทน (CH_4) ที่มีแหล่งกำเนิดหลักมาจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิลจากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ เป็นองค์ประกอบสำคัญ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความถี่และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งส่งผลกระทบ

ทางเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง โดยเฉพาะในระดับชุมชนและท้องถิ่นที่ยังมีขีดความสามารถด้านการรับมือกับภัยพิบัติที่จำกัด ซึ่งประชาคมโลกได้ร่วมกันหารือถึงแนวทางความร่วมมือเพื่อร่วมกันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้พัฒนามาเป็นความตกลงปารีส (Paris Agreement) เพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลก เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวและฟื้นตัวจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการผลิตอาหาร และทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนแนวทางการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำ มีภูมิต้านทานและสามารถฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมให้สัตยาบันเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙

เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : มหาสมุทรและทะเลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก ไม่ว่าจะเป็นวัฏจักรฝน น้ำดื่ม ภูมิอากาศ ชายฝั่ง รวมถึงแหล่งอาหารและกิจกรรมต่างๆ ล้วนเกี่ยวข้องกับมหาสมุทรและทะเล ด้วยเหตุนี้ การบริหารจัดการทรัพยากรในมหาสมุทรและทะเลจึงมีความซับซ้อนและมีความเกี่ยวข้องกับมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม กฎระเบียบและกฎหมายระหว่างประเทศ ในส่วนของประเทศไทยมีพื้นที่ทะเลและชายฝั่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๐ ของอาณาเขตทางบก ครอบคลุม ๒๓ จังหวัด ทรัพยากรทางทะเลเหล่านี้ได้สร้างประโยชน์มหาศาลในการหล่อเลี้ยงชีวิต และยังเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ดี ปัญหาท้องทะเลไทยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มลพิษทางทะเล ปรากฏการณ์ทะเลกรด (Ocean Acidification) การกัดเซาะชายฝั่ง ปริมาณสัตว์ทะเลลดลง รวมถึงด้านการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทะเลและชายฝั่ง ได้แก่ ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และการควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated (IUU) Fishing) และการทำประมงพื้นบ้าน จากความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับมหาสมุทรและท้องทะเล จึงเป็นที่มาของการดำเนินการภายใต้ SDG 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยประเทศไทยได้บูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ : การพัฒนาเศรษฐกิจในศตวรรษที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ การใช้สารเคมีเกินขนาดในภาคการเกษตร แบบแผนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษและก๊าซเรือนกระจก การขยายตัวของเขตเมืองที่รุกล้ำเข้าไปในพื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งพฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์ที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้

เกิดความเสื่อมโทรมของที่ดินและระบบนิเวศบนบก ส่งผลให้สิ่งมีชีวิตต้องสูญพันธุ์ สูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัย หรืออยู่ในสถานภาพที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ จึงมีความพยายามทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และระบบนิเวศบนบก รวมถึงปกป้อง คุ้มครองพันธุ์พืชและสัตว์ไม่ให้สูญพันธุ์จากการถูกคุกคามโดยมนุษย์และการถูกรุกรานโดยชนิดพันธุ์ต่างถิ่น เพื่อให้คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม บนแนวทางการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๖ ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ : สังคมที่สงบสุขจะต้องมีความมั่นคง มีสันติภาพ ประชาชนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันภายใต้หลักสิทธิมนุษยชน และมีระบบการปกครองบนพื้นฐานของหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๖ มุ่งเน้นการตัดวงจรความขัดแย้ง การข่มเหง การแสวงหาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรงและการทรมานทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชน และสร้างหลักประกันว่าทุกคนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม มีกระบวนการตัดสินใจที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุม และมีส่วนร่วมในทุกระดับ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาเชิงสถาบันให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๗ เสริมความแข็งแกร่งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๑๗ มุ่งยกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก โดยเฉพาะความร่วมมือหลายภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ผ่านการระดมทุนที่เป็นตัวเงิน เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดในการดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ตามความต้องการ จนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ภายในปี ๒๕๗๓

๓. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๗ เป้าหมาย มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดย SDGs ทั้ง ๑๗ เป้าหมาย และ ๑๖๙ เป้าหมายย่อย มีความเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ประเด็น ซึ่งในการขับเคลื่อน SDGs ของประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อ

การพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เป็นกลไกระดับชาติเพื่อสนับสนุนให้แนวทางการพัฒนาประเทศ นโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนามีความครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและบูรณาการ เป็นไปตามข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนภาพที่ ๒ – ๒ แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับประเทศไทย

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พ.ศ.๒๕๕๘

แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap) ที่คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้มีมติเห็นชอบในการประชุม กพย. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ ครอบคลุมการดำเนินการใน ๖ ด้านหลัก ได้แก่ ๑) การสร้างการตระหนักรู้ ๒) การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผน ๓ ระดับของประเทศ ๓) กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน ๔) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๕) ความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา และ ๖) การติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังแผนภาพที่ ๒ - ๒

แผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย ได้แบ่งมอบความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนา ให้กระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาทั้ง ๑๗ เป้าหมาย ดังแผนภาพที่ ๒ - ๓ แบ่งเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๑. <u>หน่วยงาน C1</u> หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำร่างแผนที่นำทางการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน รายเป้าหมายหลัก มีแนวทางการดำเนินงานหลัก ๖ ด้าน ตามแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap) วิเคราะห์สถานการณ์แต่ละเป้าหมาย ความสำคัญของ SDGs ต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนความเชื่อมโยงของ SDGs กับเป้าหมายย่อยของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติใช้หลักการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)

๒. <u>หน่วยงาน C2</u> ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูล ตัวชี้วัด SDGs พร้อมทั้งระบุค่าเป้าหมายความสำเร็จ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์และแผนของหน่วยงาน และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ ๒ – ๓ การแบ่งมอบความรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนา

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พ.ศ.๒๕๕๘

๔. การสนับสนุนของสหประชาชาติต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย

แก่นสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถสรุปได้ด้วยวลีสั้นๆ ว่า **“การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”** ซึ่งเป็นหลักการที่ใช้ในทุกภาระกิจของสหประชาชาติในประเทศไทย เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๕ ทีมสหประชาชาติประจำประเทศไทย ลงนามในกรอบความร่วมมือว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระปี พ.ศ.๒๕๖๕-๒๕๖๙ (United Nations Sustainable Development Cooperation Framework: UNSDCF) กับรัฐบาลไทย กรอบความร่วมมือฯ นี้จะสนับสนุนการพัฒนาที่ระบบสหประชาชาติมอบให้กับประเทศไทย เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใน ค.ศ.๒๐๓๐ และก้าวขึ้นเป็นประเทศรายได้สูง มีการพัฒนาครอบคลุม ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤต กรอบความร่วมมือฯ ออกแบบอิงหลักสหประชาชาติที่จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง หลักสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางเพศ ความยั่งยืน และภูมิคุ้มกันต่อวิกฤต จึงความสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีของประเทศไทย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓

การทำงานของหน่วยงานของสหประชาชาติในประเทศไทย ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในฐานะประเทศผู้มีรายได้ปานกลาง โดยองค์การสหประชาชาติ และจะสนับสนุนกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังนี้ (ที่มา : https://thailand.un.org/th/sdgs)

เป้าหมายที่ ๑ ข้อ ๑.๓ การขยายขอบเขตการคุ้มครองทางสังคม

เป้าหมายที่ ๓ ข้อ ๓.๔ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อ

เป้าหมายที่ ๔ ข้อ ๔.๑ การช่วยให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่เยาวชนอพยพ

เป้าหมายที่ ๕ ข้อ ๕.๕ การสนับสนุนเพื่อให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองมากขึ้น

เป้าหมายที่ ๘ ข้อ ๘.๓ การสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนวัตกรรม

เป้าหมายที่ ๑๐ ข้อ ๑๐.๒ การเปิดรับคนชายขอบ โดยเฉพาะชุมชน LGBTI

ข้อ ๑๐.๗ การดูแลการโยกย้ายถิ่นฐาน

เป้าหมายที่ ๑๓ ข้อ ๑๓.๒ ยุทธศาสตร์เพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

เป้าหมายที่ ๑๖ ข้อ ๑๖.๑ การสนับสนุนความสามัคคีในสังคมเพื่อยุติความรุนแรงในภาคใต้ของประเทศไทย

ข้อ ๑๖.๙ การผลักดันและสนับสนุนการยุติปัญหาคนไร้สัญชาติ

เป้าหมายที่ ๑๗ ข้อ ๑๗.๗ การเป็นพันธมิตรกับภาคเอกชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อ ๑๗.๙ การแบ่งปันประสบการณ์ของประเทศไทยและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดผ่านการแลกเปลี่ยนใต้ – ใต้

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนาไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

แผนภาพที่ ๒ – ๔ ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ http://nscr.nesdc.go.th/ns/

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้จัดทำตาม วิสัยทัศน์ประเทศไทย **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** หรือเป็นคติพจน์ประจาชาติว่า **“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”** เพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลัก ของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคง ๕ ทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ประกอบด้วยการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน

แผนภาพที่ ๒ – ๕ วิสัยทัศน์ประเทศไทย ๒๕๘๐

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ จำนวน ๖ ด้าน ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงนับเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องภายใต้ **ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๕** คือ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่าง บูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุล อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑. การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ ปกป้องทรัพยากรทางทะเลและป้องกันการกัดเซาะตลิ่งและชายฝั่ง วางแผนบริหารจัดการทรัพยากรแร่

๒. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยเร่งรัดการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เร่งรัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ ผลักดันกระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำต้นทุนและระบบกระจายน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำต่อหน่วยในภาคการผลิต

๓. แก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม โดยเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดการลดปริมาณขยะ รวมทั้งสร้างวินัยคนในชาติเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤตและลุ่มน้ำสำคัญ

อย่างครบวงจร แก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันไฟป่าในเขตภาคเหนือและภาคใต้ ปรับปรุงกฎหมายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔. ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการผลิตภาคการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ สร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน

๕. สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยจัดทำและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้สามารถรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนามาตรการและกลไกเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ส่งเสริมภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนต่างๆ ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๖. บริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ โดยบูรณาการการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าสู่กระบวนการวางแผน เสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน พัฒนาระบบการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติ

๗. พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงกลไกและกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ ผลักดันการนำแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ให้มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย สร้างจิตสำนึกความตระหนักและปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทบทวนแก้ไขกฎหมาย ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและชุมชนเพื่อสร้างพลังร่วม

๘. การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

แผนภาพที่ ๒ – ๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๖ ด้าน

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐, ออนไลน์, ๒๕๖๖

แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กองบัญชาการกองทัพไทย

๑. พันธกิจของกองบัญชาการกองทัพไทย

๑.๑ พิทักษ์รักษา ปกป้อง เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ ป้องกันประเทศ และรักษาผลประโยชน์ของชาติ

๑.๓ รักษาความมั่นคงแห่งรัฐ และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ

๑.๔ เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ

๑.๕ พัฒนาประเทศ ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ และช่วยเหลือประชาชน

๒. ภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทย

กองบัญชาการกองทัพไทยมีหน้าที่ ควบคุม อำนวยการ สั่งการ และกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทย ในการเตรียมกำลัง การป้องกันราชอาณาจักรและการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๓. โครงสร้าง กองทัพไทย และ กองบัญชาการกองทัพไทย

กองทัพไทย มีอำนาจหน้าที่และโครงสร้างการจัดตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ ในมาตรา ๑๕ บัญญัติไว้ว่า “กองทัพไทย มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพไทย การป้องกันราชอาณาจักร และการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้รับผิดชอบ” และในมาตรา ๑๗ บัญญัติให้ “กองทัพไทย มีโครงสร้างการจัด ดังนี้ ๑) กองบัญชาการกองทัพไทย ๒) กองทัพบก ๓) กองทัพเรือ ๔) กองทัพอากาศ ๕) ส่วนราชการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา” นอกจากนี้มาตรา ๓๙ กำหนดให้ “กองทัพไทย จัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหารในแต่ละระดับขึ้นตั้งแต่ยามปกติเพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์และเป็นศูนย์ควบคุม อำนวยการ และสั่งการการปฏิบัติ”

กองบัญชาการกองทัพไทย มีการจัดส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ และกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๒ กำหนดให้ กองบัญชาการกองทัพไทย จัดส่วนราชการภายในออกเป็น ๑๗ ส่วนราชการ แบ่งเป็น ๕ ส่วนตามภารกิจและความรับผิดชอบ คือส่วนบังคับบัญชา ส่วนเสนาธิการร่วม ส่วนปฏิบัติการ ส่วนกิจการพิเศษ และส่วนการศึกษา รายละเอียดการจัดตามแผนภาพด้านล่าง

แผนภาพที่ ๒ – ๗ โครงสร้างกองทัพไทย และ กองบัญชาการกองทัพไทย

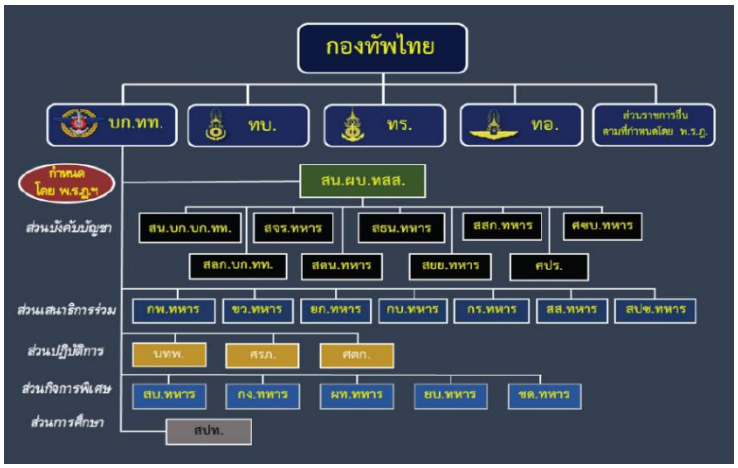

ที่มา : แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กองบัญชาการกองทัพไทย, บก.ทท. ๒๕๖๖

นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ.๒๕๖๖

๑. นโยบายเร่งด่วนของผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ (๑ ต.ค.๖๕ - ๓๐ ก.ย.๖๖)

กำหนดให้ทุกส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย ตลอดจนเหล่าทัพ ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ตลอดจนนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อสานต่อแนวทางขับเคลื่อนประเทศภายใต้นโยบาย “รวมไทยสร้างชาติ” และการพัฒนาศักยภาพของกระทรวงกลาโหมด้วยการบูรณาการร่วมกัน ของกองทัพไทย ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย และยั่งยืน อกจากนี้ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทุกส่วนราชการต้องร่วมมือกัน ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยกองทัพไทย ยังคงมีนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม คือ ใช้ศักยภาพของกองทัพ ไทยในการสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศตามนโยบายของรัฐบาล อาทิ การสร้างเศรษฐกิจฐานราก ในระดับท้องถิ่นและชุมชน การกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ การพัฒนาไปสู่เกษตรแปลงใหญ่และเกษตรสมัยใหม่การพัฒนาเศรษฐกิจเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริการเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสูง

แผนภาพที่ ๒ – ๘ การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ตามหลัก BCG Model

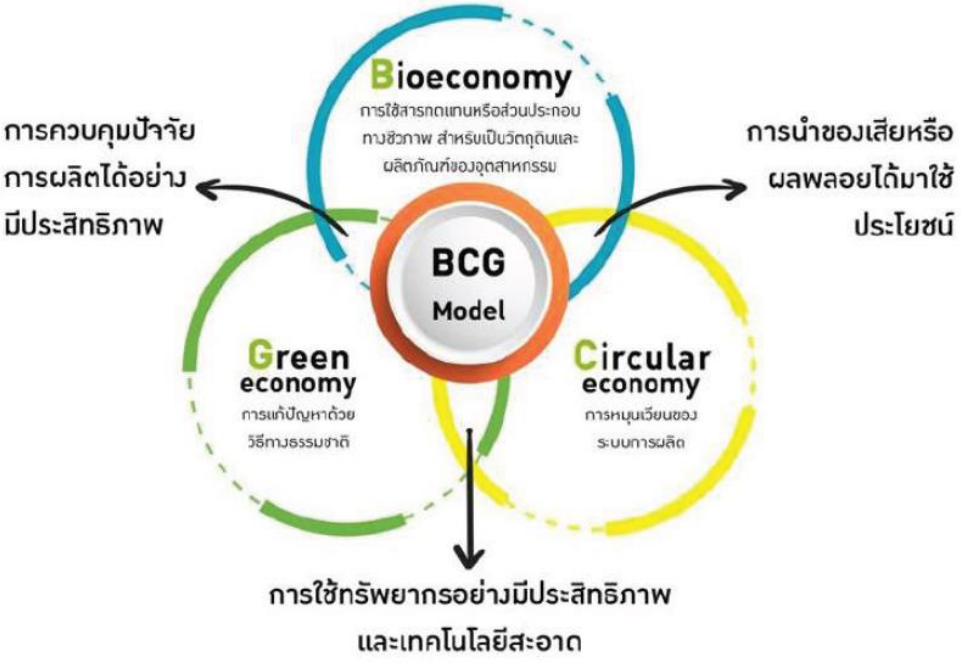

ที่มา : นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ.๒๕๖๖

การให้ความสำคัญกับการประหยัด และใช้พลังงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยรณรงค์ส่งเสริมให้กำลังพลและครอบครัวได้มีจิตสำนึก และร่วมกัน ประหยัดพลังงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถลดปริมาณการใช้พลังงานลงให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ทั้งไฟฟ้าและน้ำมัน เชื้อเพลิงตามความมุ่งหวังของรัฐบาลต่อไป

การส่งเสริมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และดำรงความต่อเนื่องในการบริหารจัดการขยะหรือวัสดุใช้แล้วประเภทต่างๆ ในพื้นที่หน่วยทหารอย่างเป็นระบบและครบวงจรด้วยการลดอัตราการเกิดขยะ การคัด แยกขยะประเภทต่างๆ และการเก็บรวบรวมขยะอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้พิจารณาแปรสภาพขยะหรือวัสดุใช้แล้วให้เกิดมูลค่า อาทิ การจัดทำธนาคารขยะ การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัชพืช และการดัด แปลงใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ ตลอดจนรณรงค์ ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และปลูกจิตสำนึกให้กับกำลังพล ครอบครัว และประชาชนรอบที่ตั้ง ได้ช่วยกันลดปริมาณขยะ คัดแยก และกำจัด ขยะได้อย่างถูกวิธี สามารถนำขยะที่เกิดประโยชน์กลับมาใช้ซ้ำได้อีกอันเป็นการช่วยลด ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ทั้งในหน่วยทหารและชุมชนได้อีกช่องทางหนึ่ง

แผนภาพที่ ๒ – ๙ โครงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

ที่มา : นโยบายผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ.๒๕๖๖

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓

ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นแผนงานที่มุ่งไปสู่ภาพการณ์ที่ต้องการให้ส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยทุกหน่วย มีภาพลักษณ์ในการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้าราชการและครอบครัว มีจิตสำนึก และมีพฤติกรรม ในการรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถจัดการสิ่งแวดล้อม การกาจัดของเสีย การจัดการขยะ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ **“กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและไร้มลพิษ ภายในปี ๒๕๗๓ (Green RTARF 2030)”** กรอบแนวคิดสำคัญจะเน้นในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ข้าราชการ และครอบครัว การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพ สนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และนโยบายที่ประสานสอดคล้อง บูรณาการ และส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ การจัดทำร่างยุทธศาสตร์นี้ จึงเป็นการกำหนดกรอบ แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่จะทำให้บรรลุถึงภาพนั้น ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ฉบับนี้จะใช้เป็นกรอบ แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมของทุกหน่วย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถที่จะแก้ไข หรือลดปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในหน่วยงานในชุมชนและประเทศต่อไป

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และกลยุทธ์

จากวิสัยทัศน์ข้างต้น ในการจะบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ได้ จึงได้กำหนดแนวทางเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ข้อ และในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ก็จะมีกลยุทธ์สนับสนุน ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ

เป้าประสงค์ : พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ มีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะแปลงสู่การปฏิบัติ นำไปใช้เป็นกรอบ แนวทางเพื่อกำหนดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ของส่วนราชการใน กองบัญชาการกองทัพไทย

ตัวชี้วัด ๑.๑.๑ การประกาศนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ มีกฎ ระเบียบ ข้อกาหนดด้านสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะกำหนด กฎ ระเบียบของหน่วยงาน ในการปฏิบัติหรือยกเว้น ห้ามปฏิบัติของส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย

ตัวชี้วัด ๑.๒.๑ จำนวน กฎ ระเบียบ ประกาศของ กองบัญชาการกองทัพไทยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ กำหนดให้สนับสนุนการใช้ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างงานของส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยใช้วัสดุ การจัดการ การดำเนินการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๑.๓.๑ จำนวนงานซื้อจ้าง ที่กำหนดให้ใช้วัสดุ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๑.๓.๒ จำนวนบริษัทฯ ที่ทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง กับ กองบัญชาการกองทัพไทย ที่ได้รับมาตรฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ป้องกัน รักษา และฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม

เป็นการมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยตรง ด้วยการจัดการมลพิษในรูปแบบต่างๆ เช่น ขยะมูลฝอย น้ำ อากาศ แสง และเสียง อย่างบูรณาการและยั่งยืน

เป้าประสงค์ เพื่อให้สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานระดับสากล

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ ส่งเสริม กำกับดูแลการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และมาตรฐานของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย กำกับดูแลการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการจัดการมลพิษของส่วนราชการในกองบัญชาการ กองทัพไทย พร้อมทั้งมีบทลงโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตาม โดยมีผู้รับผิดชอบ

ภายในหน่วยงานตนเอง รวบรวมผล การปฏิบัตินามาประเมินผลหน่วยงาน และเสนอคณะทำงานสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อประเมินผลในภาพรวมต่อไป

ตัวชี้วัด ๒.๑.๑ ร้อยละของหน่วยงานที่มีการดาเนินการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อกาหนดต่างๆ และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๒.๑.๒ ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ การจัดการขยะมูลฝอย

คำอธิบาย การดำเนินการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย การคัดแยกประเภทขยะ ครอบคลุมถึง การกำหนดจุดทิ้ง วงรอบการจัดเก็บรวบรวม การจัดการกับขยะมูลฝอยแต่ละประเภท โดยมีจุดมุ่งหมายให้ขยะ ที่สะสมมีปริมาณลดลง และนาขยะไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด

ตัวชี้วัด ๒.๒.๑ ร้อยละของขยะมูลฝอยที่ได้รับการคัดแยกและจัดการได้อย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัด ๒.๒.๒ ร้อยละของขยะมูลฝอยที่นำไปใช้ประโยชน์

ตัวชี้วัด ๒.๒.๓ ปริมาณขยะมูลฝอยที่สะสมในพื้นที่ของทุกส่วนราชการ

ตัวชี้วัด ๒.๒.๔ ปริมาณขยะมูลฝอยที่คัดแยกขาย แปรรูป

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ การจัดการคุณภาพแหล่งน้ำ การระบายน้า และแก้ไขปัญหาน้าเสีย

คำอธิบาย ระบบจัดการให้คุณภาพน้าในแหล่งน้ำมีความเหมาะสมในการอุปโภคบริโภค มีความพร้อมของระบบผลิตและจ่ายน้ำประปา ระบบการระบายน้ำ และระบบบำบัดน้ำเสีย

ตัวชี้วัด ๒.๓.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ น้ำบาดาล น้ำประปา

ตัวชี้วัด ๒.๓.๒ คุณภาพน้ำก่อน – หลัง ส่งออกจากระบบบาบัดน้ำเสีย

ตัวชี้วัด ๒.๓.๓ ปริมาณการนำน้ำที่บำบัดแล้ว ไปใช้รดน้ำต้นไม้ในหน่วย

ตัวชี้วัด ๒.๓.๔ คุณภาพน้ำดื่ม ผลการตรวจวัดคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๒.๔ การจัดการคุณภาพอากาศ แสง และเสียง

คำอธิบาย การตรวจสอบฝุ่นละอองจากงานก่อสร้าง การใช้ยานพาหนะมลพิษต่ำ การมีอุปกรณ์ป้องกันในผู้ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงอันตรายจากมลพิษทางอากาศ แสง และเสียง

ตัวชี้วัด ๒.๔.๑ ปริมาณมลพิษทางอากาศ

ตัวชี้วัด ๒.๔.๒ ร้อยละการใช้อุปกรณ์ป้องกันสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงจากมลพิษทางอากาศ แสง กลิ่น และเสียง

กลยุทธ์ที่ ๒.๕ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับภูมิทัศน์

คำอธิบาย การเพิ่มพื้นที่สีเขียวของหน่วยงาน การทำสวนเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดาริพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช แปลงสาธิตให้ชุมชน

ตัวชี้วัด ๒.๕.๑ ร้อยละของพื้นที่สีเขียว สวนหย่อม การปลูกต้นไม้ที่เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด ๒.๕.๒ จานวนการจัดทาแปลงเพาะปลูก เกษตรทดลอง

ตัวชี้วัด ๒.๕.๓ งบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านพื้นที่สีเขียว

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาโครงสร้าง การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนานโยบายไปปฏิบัติ การพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้และการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน หรือชุมชนต่าง ๆ

เป้าประสงค์ : เพื่อให้โครงสร้างพื้นฐานด้านจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ งบประมาณ เครื่องมือ โครงสร้าง รวมทั้งการเรียนรู้ และพัฒนาร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ พัฒนาโครงสร้างในการบูรณาการการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย กาหนดโครงสร้างในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวชี้วัด ๓.๑.๑ ร้อยละของหน่วยงานที่มีโครงสร้างการบริหารงานสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๓.๑.๒ จำนวนยุทธศาสตร์ที่ได้รับการขับเคลื่อน

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ สร้างเครื่องมือ และกลไกในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

คำอธิบาย การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม นิทรรศการ ระบบสารสนเทศจัดการความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม โครงการปรับปรุงพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ระบบแจ้งเตือน

ตัวชี้วัด ๓.๒.๑ ความสำเร็จในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้

ตัวชี้วัด ๓.๒.๒ ความสำเร็จในการจัดทาระบบสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๓.๒.๓ ความสำเร็จในการจัดทาโครงการปรับปรุงพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ เสริมสร้างเครือข่ายประชารัฐการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานภายนอก

คำอธิบาย โดยการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ระหว่าง ส่วนราชการใน กองบัญชาการกองทัพไทยกับหน่วยงานต่างๆ

ตัวชี้วัด ๓.๓.๑ ความสำเร็จของการจัดทาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ตัวชี้วัด ๓.๓.๒ จำนวนโครงการฯ ที่ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างจิตสานึก ตระหนักรู้และสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม

สร้างจิตสานึกตระหนักรู้และเครือข่ายสิ่งแวดล้อมเป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาที่บุคลากร ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสานึกให้มีความรับผิดชอบในการใช้ชีวิตประจำวัน อย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ ลดการสร้างมลพิษ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ : เพื่อให้ข้าราชการและครอบครัว มีจิตสานึกด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ปัญหามลพิษ ขยะมูลฝอย ที่ต้นทางลดลงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

กลยุทธ์ที่ ๔.๑ ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการใช้สินค้าและบริการทั้งอุปโภคและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย ใช้การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทั้งส่วนของผู้ใช้และผู้ขาย และออกมาตรการควบคุมในส่วนที่จำเป็นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสำนึกของสังคมภายในกองบัญชาการกองทัพไทยให้ใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๔.๑.๑ ร้อยละของร้านค้า ที่ไม่ใช้ภาชนะโฟม ถุงพลาสติก จำหน่ายสินค้า

ตัวชี้วัด ๔.๑.๒ ร้อยละของร้านค้า ที่ใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในการบริการ

ตัวชี้วัด ๔.๑.๓ ร้อยละของร้านค้าและครอบครัว ที่ใช้และมีการดูแลรักษาบ่อดักไขมัน

กลยุทธ์ที่ ๔.๒ ปลูกฝังจิตสานึกในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

คำอธิบาย ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม จัดกิจกรรมในพื้นที่ ผ่านสื่อของหน่วยงาน และสื่อออนไลน์ ในเรื่องความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) การคัดแยกขยะ การใช้น้ำอย่างถูกวิธี การบาบัดน้ำที่ต้นทาง การปลูกพืชสวนครัว การลดและป้องกันมลพิษทางอากาศ

ตัวชี้วัด ๔.๒.๑ จำนวนกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่วนราชการจัดขึ้น

ตัวชี้วัด ๔.๒.๒ ร้อยละการลดลงของปริมาณขยะที่เก็บรวบรวม

ตัวชี้วัด ๔.๒.๓ จำนวนกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๔.๒.๔ ร้อยละของคุณภาพน้ำทิ้งจากสำนักงาน บ้านพักอาศัยที่ผ่านเกณฑ์

กลยุทธ์ที่ ๔.๓ ตั้งศูนย์ควบคุม ติดตาม การจัดการด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย

คำอธิบาย จัดตั้งศูนย์เพื่อติดตามการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และรักษาธรรมชาติ เพื่อติดตาม ประเมินผล และปรับปรุง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

ต่างๆ ให้ทันเหตุการณ์ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานด้วย โดยคณะทางานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ เป็นผู้แต่งตั้ง เพื่อติดตาม ประสานงานกับคณะทางายย่อยฯ ของแต่ละส่วยราชการ

ตัวชี้วัด ๔.๓.๑ มีการตรวจเยี่ยมหน่วยฯ เพื่อประเมินการปฏิบัติดูแลด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๔.๓.๒ รายงานผลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ของหน่วยส่งให้คณะทำงานฯ ผ่านระบบสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัด ๔.๓.๓ รายงานผลการตรวจวัดผลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

๒. การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมสู่กลไกการปฏิบัติ

กลไกสำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ นั่นคือจะต้องมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนตั้งแต่ส่วนที่กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการ การอานวยการ การควบคุม กำกับดูแลตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง ไปจนถึงการปฏิบัติทั้งในระดับหน่วยงานและชุมชน โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๒ – ๑๐ โครงสร้างคณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท.

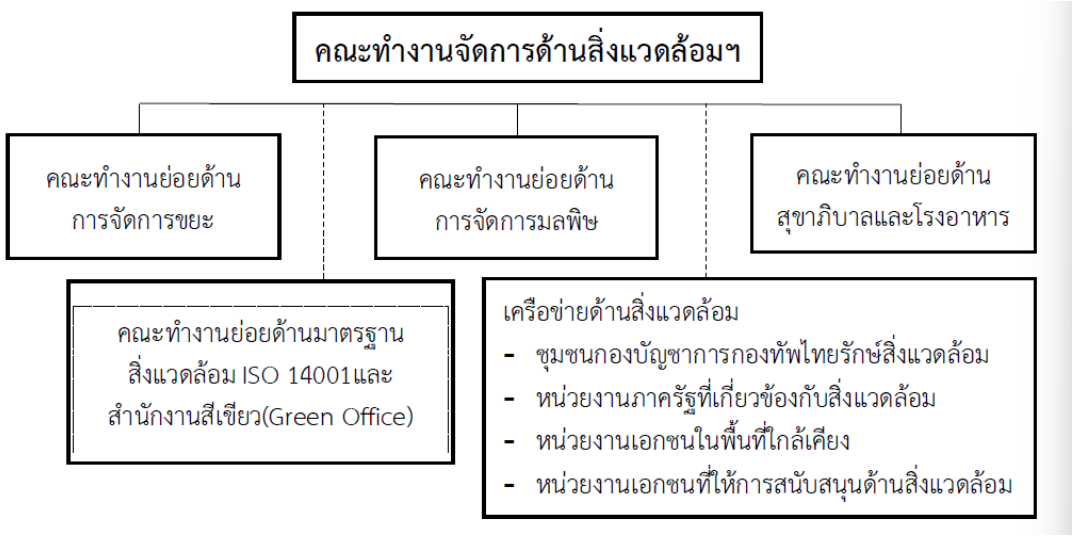

ที่มา : ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓

คณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย

มีหน้าที่ เสริมสร้างองค์ความรู้ จิตสานึก และการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดแนวทาง มาตรการจัดการสิ่งแวดล้อม ร่างแก้ไขเพิ่มเติมนโยบาย ระเบียบคำสั่งในการดูแล ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกหน่วยงาน ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้ง อำนวยการ กำกับการ ประสานการปฏิบัติ ในงานด้านสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับนโยบาย

และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ของกองบัญชาการกองทัพไทย ตลอดจนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

คณะทำงานย่อยด้านจัดการขยะ

มีหน้าที่ จัดทำแผนงานจัดการขยะแบบครบวงจรของ กองบัญชาการกองทัพไทย เสนอแนะ และจัดทำแนวทาง มาตรการ แผนปฏิบัติงาน จัดการอบรมและกิจกรรมด้านการจัดการขยะ ติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดการขยะ ของส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม ให้กับ ข้าราชการ กองบัญชาการกองทัพไทย และครอบครัว ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านการจัดการขยะ การคัดแยกขยะ ธนาคารขยะ ให้เกิดความเข้าใจและนาไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ชุมชน ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการขยะ หรืออยู่ใกล้เคียง กับพื้นที่ส่วนราชการใน กองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อเป็นเครือข่ายร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการขยะร่วมกัน

คณะทำงานย่อยด้านจัดการมลพิษ

มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ กำกับการ ประสานการปฏิบัติ ในงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา ที่เกิดจากมลพิษ ทั้งในด้านอากาศ กลิ่น แสง เสียง น้าอุปโภค - บริโภค น้าทิ้ง วัตถุอันตราย ที่ถูกปล่อยทิ้งหรือที่มีอยู่ในธรรมชาติ ซึ่งก่อให้ เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ภาวะพิษอันตรายต่อสุขภาพ โดยวางแผน อำนวยการ ให้ทุกส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย มีการตรวจวัดมลพิษต่างๆ และมีกรอบแนวทางในการลด กาจัดมลพิษต่างๆ ให้ลดน้อยลง ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัย รวมทั้งตรวจประเมินการปฏิบัติ

คณะทำงานย่อยด้านสุขาภิบาลและโรงอาหาร

มีหน้าที่ วางแผนการพัฒนาโรงอาหารให้มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย (GREEN Canteen) โดยใช้หลักการสุขาภิบาลอยางยั่งยืน และเปนมิตรกับสิ่งแวดลอม ซึ่งมีการดำเนินงานตามกิจกรรม GREEN จะสามารถช่วยจัดการ ด้านสุขาภิบาลอาหาร น้ำบริโภค โภชนาการ และสิ่งแวดล้อมในโรงอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดการความรู้ความเขาใจในเรื่องการสุขาภิบาลอาหาร การจัดการขยะ การจัดการสิ่งแวดลอม ตลอดจนความรู้ด้านโภชนาการ และการติดตามประเมินผล

ประกาศกองบัญชาการกองทัพไทย เรื่องสิ่งแวดล้อม ลง ๒๕ ธ.ค.๒๕๖๓

กองบัญชาการกองทัพไทย โดยผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้กรุณาลงนามในประกาศของกองบัญชาการกองทัพไทย เรื่อง นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๓ เพื่อให้กองบัญชาการกองทัพไทย ได้สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในทุกพื้นที่ของกองบัญชาการกองทัพไทย ดังนั้น เพื่อให้ทุกส่วนราชการของกองบัญชาการกองทัพไทยได้รับทราบ และถือปฏิบัติเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไร้มลพิษ และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเนื้อหาใจความสำคัญของประกาศฉบับนี้ รณรงค์ เผยแพร่ความรู้และปลูกฝังให้ข้าราชการและครอบครัว มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม โดยการจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย การตรวจสอบด้านสุขาภิบาลให้เป็นไปตามมาตรฐาน เป็นพื้นที่ปลอดถุงพลาสติกและโฟม รวมไปถึงการซื้อสินค้าและการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประกาศกองบัญชาการกองทัพไทย เรื่องการสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๕

กองบัญชาการกองทัพไทย โดยผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้กรุณาลงนามในประกาศของกองบัญชาการกองทัพไทย เรื่อง การสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ซึ่งปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชน ได้รับการยกระดับให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ให้เติบโตแบบก้าวกระโดด กระจายรายได้ และกระจายโอกาสไปสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง กองบัญชาการกองทัพไทยจึงได้กำหนดแนวทางการสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) เป็น ๓ แนวทาง ดังนี้

๑. การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว หรือการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการบริการที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้จัดทำเกณฑ์ข้อกำหนดไว้แล้ว หรือสินค้าที่ได้ฉลากสิ่งแวดล้อม

๒. การใช้วัสดุ ผลิตภัณฑ์ที่ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือได้รับการรับรองฉลากลดคาร์บอน ฉลากสิ่งแวดล้อม ของสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

๓. ทุกพื้นที่ของกองบัญชาการกองทพไทย จะไม่ใช้การกำจัดขยะด้วยการฝังกลบ (Landfill) เนื่องจากวิธีดังกล่าวไม่สามารถควบคุมปัจจัยต่างๆ ก่อนฝังกลบได้

โดยให้ทุกส่วนราชการ สนับสนุนนโยบายรัฐบาลทั้ง ๓ ข้อ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๐

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change) คือ การเปลี่ยนแปลงอากาศเฉลี่ย (Average Weather) ในพื้นที่หนึ่ง ลักษณะอากาศเฉลี่ย หมายความรวมถึง ลักษณะทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับอากาศ เช่น อุณหภูมิ ฝน ลม เป็นต้น (ในความหมายตามกรอบของอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ FCCC (Framework Convention on Climate Change) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อันเป็นผลทางตรง หรือทางอ้อมจากกิจกรรมของมนุษย์ ที่ทำให้องค์ประกอบบรรยากาศเปลี่ยนแปลงไป นอกเหนือจากความผันแปรตามธรรมชาติ แต่ความหมายที่ใช้ในคณะกรรมการระหว่างรัฐบาล ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไม่ว่าจะเนื่องมาจาก ความผันแปรตามธรรมชาติ หรือกิจกรรมของมนุษย์ (ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา, http://climate.tmd.go.th/content/article/9)

แผนภาพที่ ๒ – ๑๑ ปัจจัยและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

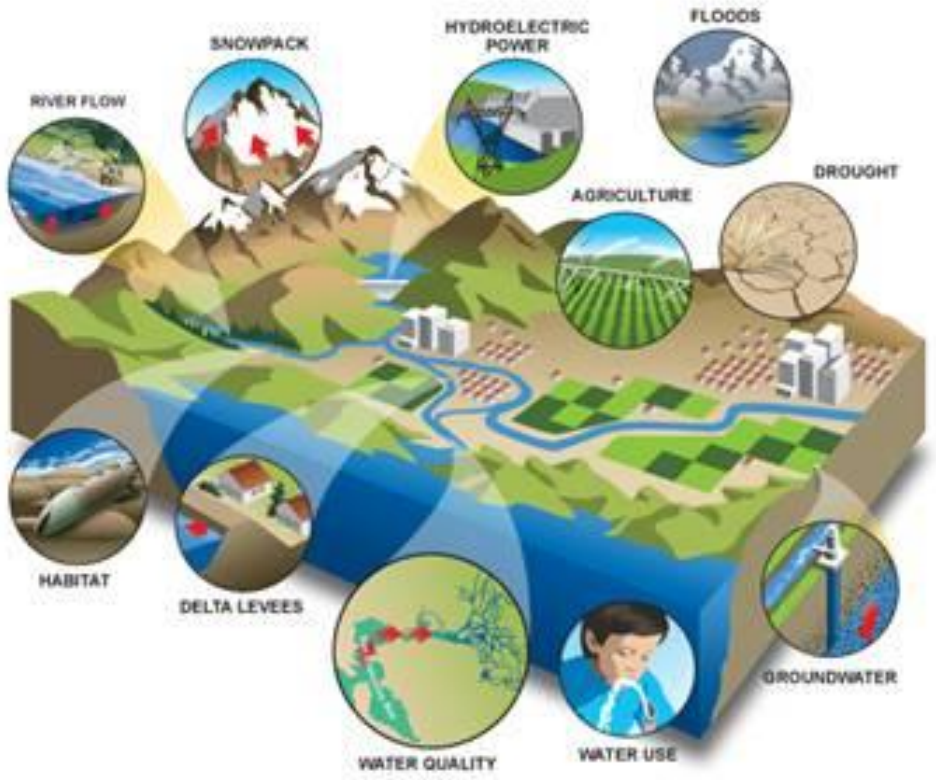

ที่มา : ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา, ออนไลน์, ๒๕๖๖

การเปลี่ยนแปลงซึ่งส่วนใหญ่เป็นแง่ลบส่งผลกระทบต่อทั้งธรรมชาติและมนุษย์ไม่ต่างกัน ปัญหาด้านสุขภาพ ความมั่นคงทางอาหาร การเปลี่ยนแปลง ณ ชายฝั่ง รวมไปถึงในแง่เศรษฐกิจและสังคมซึ่งได้รับการเผยแพร่มากมายทั้งในงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และสื่อกระแสหลัก งานเผยแพร่ดังกล่าวแม้จะสร้างความหวาดกลัวให้กับผู้อ่าน แต่ในขณะเดียวกันก็บังคับให้มนุษย์เริ่มมองหาทางที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ ในส่วนของธรรมชาติ มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ยืนยันว่าพืชและสัตว์ต่างชนิดพันธุ์มีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่วิธีการ และเวลา (สถาบันวิทยาการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (CAA) https://caacademy.tgo.or.th/#)

สาเหตุปัจจัยที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดขึ้น คือ การเปลี่ยนแปลง ของรังสีในชั้นบรรยากาศรวมถึงกระบวนการต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของรังสีแสงอาทิตย์ การเบี่ยงเบนของวงโคจรของโลก การแปรสัณฐานของภูเขาและการสร้างการเลื่อนของทวีป และการเปลี่ยนแปลงของความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจก การตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันหลายประการ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสามารถปรับปรุงหรือลดการเปลี่ยนแปลงเบื้องต้น ได้ส่วนประกอบบางส่วนของระบบภูมิอากาศ เช่น มหาสมุทรและน้ำแข็งขั้วโลกเหนือ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของรังสีดวงอาทิตย์เนื่องจากมวลของมัน ดังนั้น ระบบภูมิอากาศอาจใช้ เวลานานหลายศตวรรษหรือนานกว่านั้นในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกอย่างเต็มที่ซึ่งกลไกของอิทธิพลจากภายใน (พันเอก เลิม หงอก หยุน, ๒๕๖๓)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ โดยการเพิ่มปริมาณ CO2 ในชั้นบรรยากาศของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัจจัยมนุษย์ ยังส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศ มุมมองทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า “ภูมิอากาศ กำลังเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดจากผลกระทบของมนุษย์” ดังนั้น การอภิปรายจะมุ่งไปที่สองวิธีหนึ่งคือการลดผลกระทบของมนุษย์และอื่น ๆ คือการหาวิธีที่จะปรับ ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอดีตและคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ปัญหาที่สำคัญที่สุดในปัจจัยมนุษย์ คือ การเพิ่มขึ้นของ CO2 เนื่องจากการเผาไหม้ เชื้อเพลิงฟอสซิลสร้างละอองลอยที่มีอยู่ในชั้นบรรยากาศและผลิตซีเมนต์ ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การใช้ที่ดิน การลดลงของโอโซนและการทาลายป่าก็ส่งผลต่อสภาพอากาศและผลกระทบจากอากาศ

แผนภาพที่ ๒ – ๑๒ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ : กระบวนการและผลกระทบ

ที่มา : ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา, ออนไลน์, ๒๕๖๖

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะโลกร้อนเป็นผลมาจากกระบวนการสะสมก๊าซเรือนกระจกที่ยาวนาน ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นคาร์บอนไดออกไซด์และมีเทน ก๊าซเหล่านี้ เมื่อปล่อยสู่ชั้นบรรยากาศ ทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ บนโลกและส่งผลโดยตรงต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังนี้

๑. ระบบนิเวศถูกทำลาย : สืบเนื่องมาจากปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้น ก็บ่อนทำลายระบบนิเวศที่จะคงทนต่อการเปลี่ยนแปลง ผลที่ตามมาคือ การขาดแคลนอาหารและน้ำ มลภาวะสูงขึ้น พลังงานและเชื้อเพลิงที่ลดน้อยลง และปัญหาด้านสุขภาพ ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อมนุษย์แล้ว ยังมีผลกับสิ่งมีชีวิตอื่นที่มีอยู่ด้วย อาทิ การเกิดปะการังฟอกขาว จากน้ำทะเลอุ่นขึ้น เหล่านี้นับเป็นผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่เกิดจากการทำของมนุษย์ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเผาเชื้อเพลิงฟอสซิล การตัดไม้ทำลายป่า และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

๒. สงครามและความขัดแย้ง : เมื่อทรัพยากรน้อยลง และมีอัตราส่วนแปรผกผันกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น เหล่านี้เป็นองค์ประกอบของความขัดแย้ง การแย่งชิงทรัพยากร และดินแดน เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติลดลง การครอบครองหรือการได้มาซึ่งทรัพยากร อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในดาร์ฟูร์ (ซูดาน) ความขัดแย้ง เกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้งที่ยาวนานเป็นเวลา ๒๐ ปี ประกอบกับปริมาณฝนน้อย ส่งผลให้อุณหภูมิสูงขึ้น จึงประสบปัญหาการขาดแคลน ดังนั้นความขัดแย้งในดาร์ฟูร์ ส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓. โรคระบาด : การเพิ่มอุณหภูมิ ร่วมกับอุทกภัยและความแห้งแล้ง ได้เอื้ออำนวยสำหรับสัตว์ที่เป็นพาหะของเชื้อโรค เช่น ยุง เห็บ หนู และอื่นๆ เพื่อแพร่กระจายของโรคจากสัตว์สู่มนุษย์ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชากรบนโลก องค์การอนามัยโลก ได้รายงานว่า มีโรคระบาดที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ กำลังแพร่กระจายไปทั่วโลกมากขึ้นกว่าแต่ก่อน พื้นที่ที่เคยมีภูมิอากาศเย็น ในขณะนี้ยังมีโรคเขตร้อน ทุก ๆ ปีมีผู้เสียชีวิต จากโรคที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศมีอุณหภูมิสูงขึ้นประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน จากโรคหัวใจ และปัญหาระบบทางเดินหายใจและท้องเสีย

๔. ภัยแล้ง : ในขณะที่บางภูมิภาคของโลกประสบปัญหาน้ำท่วมอย่างต่อเนื่อง แต่บางประเทศก็ประสบกับปัญหาภัยแล้ง ซึ่งภัยแล้งทำให้แหล่งน้ำในประเทศและระบบชลประทาน ก็ส่งผลกระทบต่อ เกษตรกรรม ภาคการผลิต เป็นผลให้การผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภคได้รับผลกระทบเป็นลูกโซ่ ตัวอย่างเช่นในประเทศอินเดีย ปากีสถาน และแอฟริกา กำลังปที่ได้ผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้ง ก็ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลงตามลำดับ

๕. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ : การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปตามอุณหภูมิของโลกที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงกับเกษตรกรรม พืชผลเสียหาย เกษตรกรขาดทุนจากการลงทุน นอกจากนี้ ในการ ควบคุมการแพร่กระจายของโรค ที่มาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ก็ต้องการเงินจำนวนมาก มาทำการฟื้นฟูให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิม ส่งผลให้ขาดดุลทางเศรษฐกิจมากขึ้น การสูญเสียทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อทุกด้านของชีวิต ผู้คนต้องทนทุกข์ทรมาน จากราคาอาหารและเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น รัฐบาลต้องเผชิญกับรายได้ของประเทศที่ลดลงอย่างมาก จากการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรม

๖. ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น : การเพิ่มอุณหภูมิบนโลกทำให้ระดับน้าทะเลค่อย ๆ สูงขึ้น การเพิ่มอุณหภูมิทำให้ ธารน้ำแข็งหรือทวีปน้ำแข็งละลาย และเพิ่มปริมาณน้ำที่ไหลเข้าสู่มหาสมุทร ชายฝั่งกำลังหายไป ชายหาดไมอามีเป็นหนึ่งในพื้นที่อื่น ๆ ของโลก ที่ถูกคุกคามจากระดับน้ำ ทะเลที่สูงขึ้น นักวิทยาศาสตร์ได้ทาการสำรวจวัดและพบว่าแผ่นน้ำแข็งกรีนแลนด์หายไปจำนวนมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประเทศเกาะหรือรัฐชายฝั่งมีการคาดการณ์ว่าหากน้าแข็งยังคงละลาย ระดับน้ำทะเล จะสูงขึ้นอย่างน้อยอีก ๖ เมตร ในปี ๒๑๐๐ ในอัตรานี้เกาะส่วนใหญ่ของอินโดนีเซียและเมืองชายฝั่งอื่น ๆ จะหายไปอย่างสมบูรณ์

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่

ความหมายของการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมืออาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

เหตุผลที่ต้องนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้

๑. กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป

๒. ระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญคือ ความเสื่อมถอยของระบบราชการ และขาดธรรมาภิบาล ถ้าภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ก็จะส่งผลบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย

๓. ดังนั้นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่(New Public Management) จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้

๓.๑ การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

๓.๒ ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงาน

๓.๓ การกำหนด การวัด และให้รางวัลผลการดำเนินงาน ในระดับองค์กร และระดับบุคคล

๓.๔ การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์

๓.๕ การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน ในขณะเดียวกันภาครัฐก็หันมาทบทวนตัวเองว่าสิ่งใดควรทำเองและสิ่งใดควรปล่อยให้เอกชนทำ

แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

หลักใหญ่ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ การเปลี่ยนระบบราชการที่เน้นระเบียบและขั้นตอนไปสู่การบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบ รวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงาน เห็นว่าสิ่งที่เรียกว่า “การจัดการภาครัฐแนวใหม่” มีหลักสำคัญ ๗ ประการ คือ

๑. จัดการโดยนักวิชาชีพที่ชำนาญการ (Hands-on Professional Management) หมายถึง ให้ผู้จัดการมืออาชีพได้จัดการด้วยตัวเอง ด้วยความชำนาญ โปร่งใส และมีความสามารถในการใช้ดุลพินิจ เหตุผลก็เพราะเมื่อผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ก็จะเกิดความรับผิดชอบต่อการตรวจสอบจากภายนอก

๒. มีมาตรฐานและการวัดผลงานที่ชัดเจน (Explicit Standards and Measures of Performance) ภาครัฐจึงต้องมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของผลงาน และการตรวจสอบ จะมีได้ก็ต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

๓. เน้นการควบคุมผลผลิตที่มากขึ้น (Greater Emphasis on Output Controls) การใช้ทรัพยากรต้องเป็นไปตามผลงานที่วัดได้ เพราะเน้นผลสำเร็จมากกว่าระเบียบวิธี

๔. แยกหน่วยงานภาครัฐออกเป็นหน่วยย่อยๆ (Shift to Disaggregation of Units in the Public Sector) การแยกหน่วยงานใหญ่ออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ ตามลักษณะสินค้าและบริการที่ผลิต ให้เงินสนับสนุนแยกกัน และติดต่อกันอย่างเป็นอิสระ

๕. เปลี่ยนภาครัฐให้แข่งขันกันมากขึ้น (Shift to Greater Competition in the Public Sector) เป็นการเปลี่ยนวิธีทำงานไปเป็นการจ้างเหมาและประมูล เหตุผลก็เพื่อให้ฝ่ายที่เป็นปรปักษ์กัน (Rivalry) เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้ต้นทุนต่ำและมาตรฐานสูงขึ้น

๖. เน้นการจัดการตามแบบภาคเอกชน (Stress on Private Sector Styles of Management Practice) เปลี่ยนวิธีการแบบข้าราชการไปเป็นการยืดหยุ่นในการจ้างและให้รางวัล

๗. เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีวินัยและประหยัด (Stress on Greater Discipline and Parsimony in Resource Use) วิธีนี้อาจทำได้ เช่น การตัดค่าใช้จ่าย เพิ่มวินัยการทำงาน หยุดยั้งการเรียกร้องของสหภาพแรงงาน จำกัดต้นทุน เหตุผลก็เพราะต้องการตรวจสอบความต้องการใช้ทรัพยากรของภาครัฐ และ “ทำงานมากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรน้อยลง” (Do More with Less)

การเพิ่มประสิทธิภาพในองค์การ

การพัฒนาองค์การ หรือการเพิ่มประสิทธิภาพองค์การ จะเกี่ยวกับการลดปัญหาอุปสรรคในการทำงานทั้งที่เกิดจากตนเอง ปัญหาที่เกิดจากบุคคลอื่น การบริหารจัดการเวลา การลำดับความสำคัญของปัญหา ซึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ คือ เป้าหมาย นโยบาย การวางแผน การจัดการองค์การ การควบคุมงาน การฝึกอบรม การติดต่อประสานงาน การวางตำแหน่งบุคคล การกำหนดระยะเวลา เป็นต้น เมื่อมีการดำเนินงานให้เป็นไปตามกระบวนการที่วางไว้แล้ว ก็ย่อมทำให้องค์การนั้นมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้มากขึ้นนั่นเอง

ความมีประสิทธิผลขององค์การ (Organizational Effectiveness) เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ และขัดเกลาพฤติกรรมที่เกิดจากการบริหารงาน ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ความมีประสิทธิผลขององค์การ นี้จะมีขึ้นได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่า องค์การสามารถทำประโยชน์จากสภาพแวดล้อมจนบรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่สิ่งที่สำคัญที่อยู่เบื้องหลังควบคู่กันกับประสิทธิผลก็คือ ความมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุตามที่กล่าวมานี้เอง ประสิทธิภาพขององค์การที่จะชี้ว่าองค์การมีประสิทธิผลจริงหรือไม่ เพียงใด จึงอยู่ที่เกณฑ์การวัด คือ การอยู่รอด ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อองค์การต้องสามารถปรับตัวต่อสภาวการณ์และ สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในพร้อมกันไปด้วยเสมอ

ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การมีสมรรถนะสูง สามารถมีระบบการทำงาน สร้างสมทรัพยากรและความมั่นคงเก็บเกี่ยว ไว้ภายในเพื่อการขยายตัวต่อไป และเพื่อเอาไปไว้สาหรับรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดวิกฤตการณ์จากภายนอก ได้ด้วย ด้วยเหตุตามที่กล่าวมานี้เอง ประสิทธิภาพขององค์การที่จะชี้ว่าองค์การมีประสิทธิผลจริงหรือไม่ เพียงใด จึงอยู่ที่เกณฑ์การวัด คือ การอยู่รอด ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อองค์การต้องสามารถปรับตัวต่อสภาวการณ์และ สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในพร้อมกันไปด้วยเสมอ

กลยุทธ์การบริหารเชิงคุณภาพ

๑. วงจร PDCA หรือวงล้อ PDCA คือ วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นขั้นตอน เพื่อทำให้งานเสร็จสมบูรณ์อย่าง ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเชื่อถือไว้ใจได้ วงจร PDCA จะประกอบด้วย

๑.๑ การเขียนแผนงาน (Plan)

๑.๒ การนำแผนงานไปปฏิบัติ (Do)

๑.๓ การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Check)

๑.๔ การแก้ไขข้อบกพร่อง (Act)

การดำเนินงานทั้ง ๔ ขั้นตอนเป็นไปในลักษณะต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ทำให้การปฏิบัติงานขององค์การมีคุณภาพ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น ฝ่ายบริหารกำหนดนโยบายและเป้าหมายดำเนินการ ฝ่ายปฏิบัติตอบสนองด้วย วงจร PDCA ตามรูปภาพด้านล่างดังนี้

แผนภาพที่ ๒ – ๑๓ วงจร PDCA

ที่มา : Siteware, ออนไลน์, ๒๕๖๖

ประโยชน์การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน

บุคลากรถือเป็นหัวใจสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ การบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นการที่องค์การจะกระทำภารกิจหลักให้บรรลุวัตถุประสงค์และมี

ประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานจำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน ซึ่งประโยชน์ของการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน มีดังนี้

๑. เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการ วิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. ช่วยเพิ่มกลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จในการทำงานและช่วยลดความซ้ำซ้อนของงาน

๓. ช่วยทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วยวิธีการที่รวดเร็ว

๔. ช่วยทำให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า หรือพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

๕. ได้ผลงานที่มีคุณภาพ ลดความสิ้นเปลือง ประหยัดเวลา ทรัพยากร และกำลังคน

๖. องค์กรมีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ เทคนิค วิธีการ ด้วยวิธีการทำงานที่เหมาะสม ลดปัญหาอุปสรรคและมีความสุขในการทำงาน

๗. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง เมื่อพัฒนาตนเองแล้วจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนานั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานและองค์กรต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย” โดย กรองจิต กิติกาศ และผกามาศ ถิ่นพังงา สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย พุทธศักราช ๒๕๕๖

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวเป็น การศึกษางานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ได้ทำการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย บทความ รายงาน และสิ่งตีพิมพ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์ของงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาอุปสรรค และช่องว่างของงานวิจัยในปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทย มีการสนับสนุนการดำเนินการวิจัยด้านการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่ในปัจจุบันยังมีการใช้วิธีแนวคิดแบบเดิม โดยการนำผลจากแบบจำลอง การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต ซึ่งยังไม่มีความชัดเจน แน่นอนและน่าเชื่อถือว่าจะเกิดเช่นนั้นจริงในอนาคต แล้วนำผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นไปกำหนดมาตรการในการปรับตัว ขาดการพิจารณาเรื่องของการกลายเป็นเมือง ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มาเป็นข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงขาดการวิเคราะห์แบบบูรณาการทุกภาคส่วนเข้าด้วยกันถึง ผลกระทบที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการปรับตัว ไม่ใช่เฉพาะแต่วิเคราะห์แยกส่วนเท่านั้น เนื่องจากมาตรการในการปรับตัวในพื้นที่หนึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างปัญหาให้กับพื้นที่อื่นได้ ดังนั้นหากพิจารณาเพียงการปรับตัวอาจจะไม่เพียงพอกับรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกาศที่มีความแปร และสามารถคาดการณ์ได้ยาก “การรับมือ” จึงเป็นการวางแผนระยะยาวและพิจารณาถึงปัจจัยขับเคลื่อนทุกอย่างอย่างครอบคลุมสำหรับด้านนโยบายยังเน้นภาพรวมของประเทศอยู่ และยังให้ความสำคัญกับ

เมืองน้อยเกินไป อีกทั้งยังขาดงานวิจัยที่จะมาประกอบการจัดทำนโยบาย ทั้งด้านแบบจำลอง และข้อจำกัดด้านความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในการวางแผนโครงสร้างพื้นฐานของเมืองในปัจจุบันยังมีการนำข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไปพิจารณาร่วมด้วย ค่อนข้างน้อย ซึ่งหากใช้เพียงข้อมูลในอดีตมาใช้ในการวางแผนก่อสร้างเมื่อต้องประสบกับภัยธรรมชาติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไม่สามารถประมาณการณ์ได้

๒. งานวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกกลยุทธ์นโยบายและการแก้ปัญหาของเวียดนามในอนาคต” โดย พันเอก Lam Ngoc Dung ผู้บัญชาการกรมทหารราบที่ ๓ กองทัพภาคที่ ๙ สาธารณรัฐเวียดนาม นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวพบว่า ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อเวียดนาม ในปีที่ผ่านมาเร็วกว่าที่คาด เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลคาดว่าจะเพิ่มขึ้น การเกิดอุทกภัยของสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง พร้อมกับบางพื้นที่ตามแนวชายฝั่งทะเลทะเลและสามเหลี่ยมปากแม่น้ำแดง ผลกระทบ ของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศต่ออุตสาหกรรมการเกษตร กำลังส่ง สัญญาณความท้าทาย ที่สำคัญสาหรับเวียดนาม ข้อเสนอแนะคือ เวียดนามจาเป็นต้องขยายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาความร่วมมือและใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

๓. งานวิจัยเรื่อง “ลดโลกร้อน ด้วยกลไกราคา” โดย ดร.พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์ รองผู้อำนวยการ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

งานวิจัยเรื่องดังกล่าวพบว่า กลไกราคาเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่ใช้ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีการกำหนดราคา หรือเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้กลไกราคามี ๒ แนวทางหลัก ได้แก่ การใช้ภาษีคาร์บอน และ ระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ETS) ซึ่งมีการใช้กลไกตลาดเพื่อให้เกิดการซื้อขายปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ ตลาดคาร์บอนสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ตลาดคาร์บอนภาคบังคับ และตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจ กลไกราคาโดยเฉพาะที่ใช้ตลาดคาร์บอนสามารถสร้างความยืดหยุ่นในการลดก๊าซเรือนกระจกโดยรวมได้ ทำให้การลดก๊าซเรือนกระจก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีต้นทุนต่ำสุดต่อสังคม อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมทางการตลาดและเทคโนโลยีที่สะอาดมากขึ้น

๔. งานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวภาคการเกษตรและป่าไม้ ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” โดย ดร.ดำรงค์ ศรีพระราม รองอธิการบดี ฝ่ายบริหารกิจการภายใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

งานวิจัยเรื่องดังกล่าว วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะการบูรณาการ แผนการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของภาคการเกษตรและป่าไม้ มาสู่การปฏิบัติ โดยการค้นหาข้อเท็จจริงจากข้อมูลทุติยภูมิที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ แนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของภาคเกษตรและป่าไม้ แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ และวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

ผลจากการศึกษา พบว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสามารถบ่งชี้ได้ด้วยตัวแปรที่สำคัญทางภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้น ความแปรปรวนของฝน ความรุนแรงของพายุ และระดับน้ำทะเลเฉลี่ยทั้งโลกที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาคการเกษตรและการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องได้เสนอแนะทางการปรับตัวที่สำคัญ เช่น การปรับปรุงพันธุ์ การใช้การพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการเกษตร การอนุรักษ์พันธุกรรมไม้ป่า การฟื้นฟูและจัดการทรัพยากรสัตว์ป่า เป็นต้น ประเทศไทยมีแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓ และ แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (National Adaptation Plan: NAP) เป็นกรอบการดำเนินงานของประเทศ ทั้งนี้การบูรณาการแผนการปรับตัวฯ ทั้งในระดับประเทศ ภาค อนุภาคหรือกลุ่มจังหวัด จังหวัด และท้องถิ่นต่างๆ จะต้องสอดคล้องกับ NAP และต้องผนวกเข้าในแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานส่วนกลาง แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างๆ โดยความร่วมมือกับภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

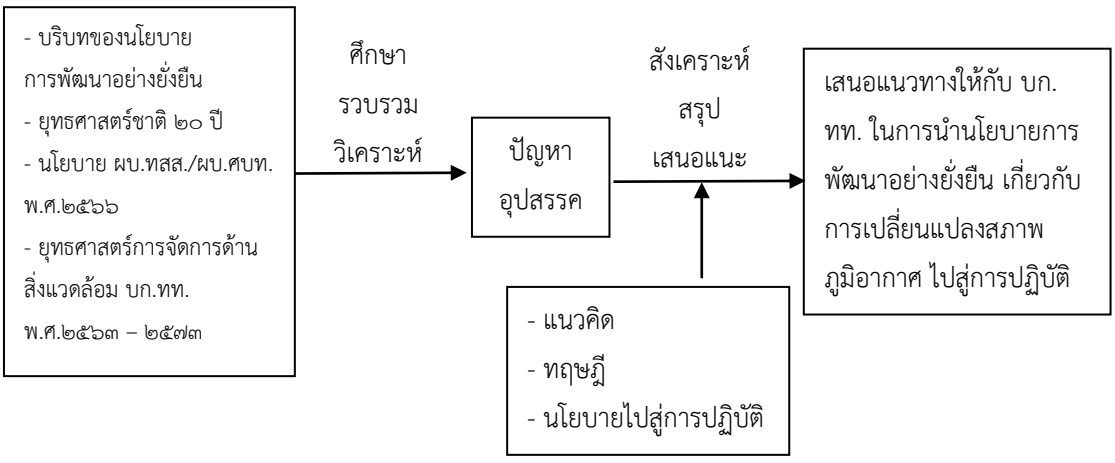

สรุป

แนวคิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นับเป็นกลไกในการขับเคลื่อน การบริหารจัดการองค์กร และทรัพยากรที่มีอยู่ ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรตามที่ได้ตั้งไว้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และระบบธรรมชาติ ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยองค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ๑๗ เป้าหมาย ทั้งนี้ประเทศไทย ได้นำแนวทางในการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จำนวน ๖ ด้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเสมอภาคแบบยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ประเทศไทย “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เกิดจากผลของการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาต่างๆ มีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ หากทุกฝ่ายร่วมแรงร่วมใจกัน ภายใต้มาตรการ ข้อกำหนด รณรงค์ให้ทุกฝ่ายร่วมกันในการแก้ไขปัญหา เราก็สามารถนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งได้

กองบัญชาการกองทัพไทย ได้สานต่อแนวทางขับเคลื่อนประเทศ “รวมไทยสร้างชาติ” และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม ในการสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ อาทิ การสร้างเศรษฐกิจฐานราก การกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม (BCG Model)

ดังนั้น การศึกษา แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ ที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นรูปธรรม ควรเริ่มศึกษาและผลักดัน ปัญหาในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ภายในกองบัญชาการกองทัพไทยในลำดับแรก

บทที่ ๓
บริบทนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในประเด็น การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ของกองบัญชาการกองทัพไทย

การวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ในลักษณะของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานของผู้วิจัย โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์การดำเนินการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย และยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อไป โดยจะดำเนินการดังนี้

๑. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล ทบทวนบริบทของนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการของทุกส่วนราชการ ของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปปฏิบัติ

๒. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ เพื่อวิเคราะห์ ปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัด ในการปฏิบัติให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมฯรวมทั้งข้อเสนอแนะในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ

๓. จัดทำแนวทาง การปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะ ให้กับคณะกรรมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯ ไปสู่การปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐

แนวทางในการพัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จำนวน ๖ ด้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเสมอภาคแบบยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ประเทศไทย “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในการบริหารจัดการองค์กร และทรัพยากรที่มีอยู่ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ผลกระทบจากการการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมนั้น ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างในหลากหลายมิติ ทั้งระบบนิเวศ ความขัดแย้งทางสังคม การแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรและแหล่งพลังงาน ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ตลอดจนภัยพิบัติจากโรคระบาด เกิดจากผลของการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีความจำเป็นที่ต้องศึกษาข้อมูลให้เข้าถึงประเด็นปัญหาที่ถูกต้อง ปัจจัย และตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนนโยบาย

ในบริบทนี้ มีความสอดคล้องกันกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ คือ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่าง บูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุล ทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง โดยการวางการบริหารจัดการบูรณาการทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน รวมทั้งยกระดับความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ และปรับตัวไปสู่รูปแบบของการผลิตและการบริโภคที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการจัดการขยะ สารพิษ และของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกภาคเศรษฐกิจเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน และส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานสะอาด ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสำคัญที่ต้องบรรลุ คือ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ ๒๐–๒๕ รวมถึงลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเศรษฐกิจด้วย ภายในปี ๒๕๗๓ และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศไทย (๑๒๘ ล้านไร่) ทั้งนี้ เพื่อวางรากฐานและสนับสนุนให้ประเทศมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเด็นการ จัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีตัวชี้วัด ที่มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ประเด็น ได้แก่

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดย ๑) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๒) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด ๓) อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ ๔) รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ ๕) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล โดย ๑) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล ๒) ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ ๓) ฟื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม และ ๔) พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ โดย ๑) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ๒) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๓) มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน และ ๔) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

๔. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดย ๑) จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ ๒) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน ๓) จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล ๔) สงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปะวัฒนธรรม อัตตะลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ๕) พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและ

ชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และ ๖) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

๕. พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดย ๑) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ๒) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล ๓) พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๔) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน และ ๕) พัฒนา ความมั่นคงด้านการเกษตร และอาหารของประเทศและชุมชน ในมิติปริมาณ คุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร

๖. ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ โดย ๑) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย ๒) พัฒนาเครื่องมือ กลไก และระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม ๓) จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และ ๔) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

การดำเนินการที่ผ่านมาของกองบัญชาการกองทัพไทย

การดำเนินงานของกองบัญชาการกองทัพไทย โดย คณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ ในการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ โดยได้นโยบายที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ซึ่งให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ประหยัด ไม่สิ้นเปลือง รวมถึงการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างและปลูกจิตสำนึก ให้กับข้าราชการและครอบครัว เพื่อพลเมืองโลกรุ่นต่อไป โดยสิ่งที่ได้ดำเนินการแล้ว มีดังนี้

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม กองบัญชาการกองทัพไทย

พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๗๓

ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นแผนงานที่มุ่งไปสู่ภาพการณ์ที่ต้องการให้ ส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยทุกหน่วย มีภาพลักษณ์ในการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้าราชการและครอบครัว มีจิตสำนึก และมีพฤติกรรม ในการรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการของเสีย การลดและจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมางสู่ “กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไร้มลพิษ ภายในปี ๒๕๗๓ (Green RTARF 2030)” กรอบแนวคิดสำคัญจะเน้นในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ และความสำคัญในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ข้าราชการ และครอบครัว การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพ สนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และนโยบายที่ประสานสอดคล้อง บูรณาการ และส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ

การศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของไทยปัจจุบัน พบว่ามีประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ต้องได้รับการแก้ไข อย่างเร่งด่วน ๔ ประการแรก

ประการแรก คือ ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ซึ่งเป็นฝุ่นละอองขนาดเล็กซึ่งประเทศไทยมีระดับความเข้มข้น เกินค่ามาตรฐานขององค์การอนามัยโลกในหลายพื้นที่ หากสูดดมเข้าสู่ร่างกายในปริมาณที่มากเกินกำหนดเป็นระยะเวลานานๆจะเป็นอันตรายได้ต่อสุขภาพ

ประการที่ ๒ ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่เกิดจากชิ้นส่วนต่างๆ ของขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีโลหะหนักเป็นส่วนประกอบ หากไม่มีการทิ้งและวิธีการจำกัดที่เหมาะสม จะเกิดการรั่วไหลสู่สิ่งแวดล้อม เกิดสารตกค้างจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด

ประการที่ ๓ ปัญหาขยะพลาสติก เป็นปัญหาที่เกิดจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น พฤติกรรมการบริโภคการขยายตัวของชุมชนเมืองและธุรกิจท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอีกทั้งจิตสำนึกในการรับผิดชอบรักษาสิ่งแวดล้อมช่วยกันลด ละ เลิกใช้ถุงพลาสติกยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะถุงพลาสติกที่ใช้เป็นประเภทไม่สามารถรีไซเคิลได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อมนุษย์ ยังอยู่ในขั้นที่ไม่รุนแรงมากนัก ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงไม่ชัดเจนเท่าไร ซึ่งขยะพลาสติกเหล่านี้ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ หรือใช้ระยะเวลานานกว่า ๒๐ ปี

ประการที่ ๔ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย มีความยาว ๒,๐๔๐ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๑๗ จังหวัด และชายฝั่งทะเลด้านอันดามัน มีความยาว ๑,๑๑๑ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลรวม ๖ จังหวัด ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข มีระยะทาง

ประมาณ ๑๔๕.๗๓ กิโลเมตร ส่วนพื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขแล้วประมาณ ๕๕๘.๗๑ กิโลเมตร โดยส่วนใหญ่เกิดจากภัยธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ เนื่องจากพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบควรลงพื้นที่ตรวจสอบแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทุกๆ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ แนวทาง ได้แก่ การใช้ธรรมชาติ แบบไม่ใช้โครงสร้าง แบบใช้โครงสร้างทางวิศวกรรม และการใช้มาตรการควบคุมทางกฎหมายและการใช้ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งให้เหมาะสม

ปัญหาและอุปสรรค ในด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย

ปัจจัยแวดล้อมภายในด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย

ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ด้านนโยบาย ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้แต่งตั้งคณะทำงานด้านจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อกำหนดนโยบาย กรอบแนวทางการปฏิบัติในด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกส่วนราชการ มีแนวทางปฏิบัติในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกข้าราชการและครอบครัว และการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ สอดคล้องกับหลักการดูแลด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดรับนโยบายรัฐบาล ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างองค์กร มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านจัดการสิ่งแวดล้อมฯ เป็นผู้รับผิดชอบเสนอแนวทางและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งออำนวยการ ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมของทุกส่วนราชการ โดยมี กรมส่งกำลังบำรุงทหาร เป็นเลขานุการ ในการติดตาม และอำนวยการให้ส่วนราชการต่างๆ ดำเนินการตามแนวทาง กรอบที่ คณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ กำหนด ตลอดจนมีหน่วยปฏิบัติรองรับการปฏิบัติงานตามนโยบาย ด้านการบริหารจัดการ เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง สามารถใช้การสั่งการจากผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการได้รวดเร็ว และติดตามได้อย่างใกล้ชิด และสามารถปฏิบัติงานตามนโยบายได้ทันที

ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน ด้านโครงสร้างองค์กร บก.ทท. ได้กำหนดโครงสร้างในการจัดการสิ่งแวดล้อม แล้ว แต่ในส่วนราชการต่างๆนั้น อยู่ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งจะต้องติดตามและเร่งรัดให้เป็นรูปธรรม ด้านบุคลากร ข้าราชการและครอบครัวของ บก.ทท. ในแต่ละส่วนราชการ ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในด้านสิ่งแวดล้อม ต้องปลูกจิตสำนึกอย่างต่อเนื่อง โดย ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีส่วนร่วมและเป็นตัวอย่าง ด้านการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนราชการยังมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับนโยบาย การดำเนินการ อาจกระทำโดยต้องกำหนดในแผนปฏิบัติราชการของหน่วย ทำให้การขับเคลื่อนขาดความร่วมมือร่วมใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ ด้านงบประมาณ ทหารเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง จึงไม่มีงบประมาณที่ชัดเจนในด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยแวดล้อมภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่เป็นโอกาส ด้านการเมืองและกฎหมาย มีการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมชัดเจนและต่อเนื่อง เนื่องจากรัฐบาลมีเสถียรภาพ และมีแนวทางรองรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหลากหลาย เช่น การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๙๓ เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลมีการเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เช่น สนับสนุนการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการกำหนดมาตรฐานสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้ลดผลกระทบจากกระบวนการผลิต ด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีส่วนช่วยสนับสนุนในการอนุรักษ์ เสริมสร้าง และฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ด้านการเมืองและกฎหมาย รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสิ่งแวดล้อม มีแผนงานและนโยบายหลากหลาย ทำให้ขาดการบูรณาการการนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน การถ่ายทอดนโยบาย ยังไม่สามารถลงสู่หน่วยปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรม การเพิ่มขึ้นของประชากร และการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมือง จำนวนประชากรที่เข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากร เครื่องจักรยนต์ยานพาหนะ เกิดการปลดปล่อยมลพิษเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรคอุบัติใหม่ ช่วงการริเริ่มการปฏิบัติแผนงาน เป็นห้วงที่นานาชาติประสบกับ การแพร่ระบาดของไวรัส CORONA ในห้วง ๓ ปีที่ผ่านมาเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนงาน

สรุป

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ คือ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมืออย่างบูรณาการ ดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุล ทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานที่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งจะสามารถนำทรัพยากร เครื่องมือ บุคลากร ในการสนับสนุนส่งเสริมในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลกระทบกับการปฏิบัติภารกิจของกองบัญชาการกองทัพไทย และวิถีชีวิตของข้าราชการและครอบครัว รวมทั้งได้พิจารณายุทธศาสตร์และนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของชาติ และของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม และนโยบายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในการกำหนดเป้าหมาย “ในปี พ.ศ.๒๕๗๓ บก.ทท. จะเป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไร้มลพิษ ”

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ดังกล่าว จะเป็นแนวทาง แผนงาน ในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ซึ่งเป็นแนวนโยบายของรัฐบาล และเมื่อดำเนินการเป็นไปตามห้วงเวลานั้นๆแล้ว กองบัญชาการกองทัพไทย จะเป็นศูนย์กลางความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบให้กับส่วนราชการอื่นๆ และเผยแพร่สู่สังคมได้ต่อไป อย่างยั่งยืน

ตามหลักการของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งเน้นให้ส่วนราชการ มีระเบียบและขั้นตอนไปสู่การบริหารแบบใหม่ซึ่งเน้น ความชำนาญการต่อหน้าที่ มีเน้นการควบคุมมาตรฐานผลสำเร็จและความรับผิดชอบที่สามารถวัดผลได้ และให้เกิดการแข่งขัน รวมทั้งใช้เทคนิคและวิธีการและการจัดการของเอกชนมาปรับปรุงการทำงาน เมื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ กับการเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร ที่มุ่งเน้นความมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์การ กอปรกับ กลยุทธ์การบริหารเชิงคุณภาพ ตามแนวทางเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยอาศัยวงจร PDCA ที่กำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นขั้นตอน เพื่อทำให้งานเสร็จสมบูรณ์อย่าง ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเชื่อถือไว้ใจได้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ลดจุดอ่อนของยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ทั้ง ๔ ด้าน กล่าวคือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และ ด้านงบประมาณ ได้ตามที่จะกล่าวต่อไป

บทที่ ๔

แนวทางในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ตามที่ได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินการ วิเคราะห์นโยบายของผู้นำองค์กร ประกอบกับยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเฉพาะด้านคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้จะสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ ๑๓ ว่าด้วย การปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีส่วนที่สอดคล้องกับพันธกรณี ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ ที่มีมติที่รับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ถึงแม้ว่า บก.ทท. นั้น จะไม่ได้เป็นหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ในการจัดทำแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ มิได้เป็นหน่วยประสานงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัด ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนของหน่วยงาน และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม บก.ทท. ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในสังคม ได้มีการกำหนด นโยบายของ ผบ.ทสส. และ มีการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ที่สอดคล้อง และตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในด้านสุขาภิบาล คุณภาพชีวิตของกำลังพลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อรับเมื่อกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต ดังที่จะกล่าวต่อไป

กำหนดแนวทางนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติของกองบัญชาการกองทัพไทย

การกำหนดแนวทางนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติของกองบัญชาการกองทัพไทย จำเป็นต้องศึกษาตามที่มติในที่ประชุมสหประชาชาติฯ ในส่วนของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ๑๗ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นโยบายของ ผบ.ทสส. ยุทธศาสตร์ บก.ทท. ด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการดำเนินงานตามนโยบาย ผบ.ทสส. ของหน่วยงานภายใต้สังกัดของ บก.ทท. เพื่อนำมาวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้อง เพื่อนำมาร่างเป็นนโยบาย ผบ.ทสส. ด้านสิ่งแวดล้อม ในปีถัดไปได้

๑. การตอบสนองนโยบายของรัฐบาล เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน ๑๗ เป้าหมาย ที่จำเป็นต้องบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนามนุษย์ พร้อมกับยังรักษาความสามารถของระบบธรรมชาติไว้ จึงเป็นที่มาและให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบาย ผบ.ทสส. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ตลอดจนนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อสานต่อแนวทางขับเคลื่อนประเทศภายใต้นโยบาย “รวมไทย สร้างชาติ” นอกจากนี้ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ถือเป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) อีกด้วย

ในส่วนของ บก.ทท. มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากจำนวน ๑๗ ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดย บก.ทท. ยังคงมีนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓ เป้าหมาย ดังนี้

๑.๑ <u>เป้าหมายที่ ๖</u> สร้างหลักประกันเรื่องน้ำและการสุขาภิบาล ให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน เพื่อข้าราชการใน บก.ทท. สามารถเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขาภิบาลที่ดี จำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพน้ำและการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ตลอดจนปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ

๑.๒ <u>เป้าหมายที่ ๑๓</u> การต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น นับเป็นความท้าทายสำคัญที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการ บก.ทท. และส่งผลต่อเนื่องกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมาก อาทิ การส่งผลกระทบต่อเนื่องในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล การเกิดภัยพิบัติ การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนการเปลี่ยนรูปแบบการกระจายของเชื้อโรคและพาหะนำโรค อาทิ การเกิดอุทกภัย และการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสต่างๆ

๑.๓ <u>เป้าหมายที่ ๑๗</u> เสริมสร้างกลไกในการดำเนินงาน และ ความร่วมมือหลายภาคส่วน ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และรัฐวิสาหกิจ เพื่อร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง อีกทั้งนำเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ จนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ภายในปี ๒๕๗๓

๒. การดำเนินการที่ผ่านมาของกองบัญชาการกองทัพไทย ภายใต้ นโยบาย ผบ.ทสส. และ ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๗๓

ตามนโยบาย ผบ.ทสส. ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๖ ได้มีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และใช้พลังงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ พร้อมทั้งจัดตั้งกลไกในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ กำหนดนโยบาย แผนงาน และโครงการ ไว้เรียบร้อยแล้ว นโยบายดังกล่าวได้เริ่มการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมา แต่ในห้วงของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ ได้ประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส CORONA (COVID-19) ในห้วง ๓ ปีที่ผ่านมา เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนงาน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวนโยบาย ประกอบกับการศึกษาและติดตามการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลมาประมวล และจัดทำแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะต่อไป โดยจำแนกตามคณะทำงานด้านต่างๆ ได้ดังนี้

๒.๑ คณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย

คณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย มีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมฯ และแผนงานของคณะทำงานฯ โดยจะต้องมีการกำกับดูแลในด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ และการลดมลพิษ กำกับดูแลและรายงานผลการปฏิบัติในภาพรวม โดยหน่วยงานของ บก.ทท. ที่ต้องให้การสนับสนุนนโยบายฯ จำนวน ๑๒ หน่วยงาน คือ นทพ. สส.ทหาร ศรภ. ผท.ทหาร ยบ.ทหาร สสย.ทหาร สสก.ทหาร สปท. ศปร. รร.ตท.สปท. รร.ชท.สปท. และ บก.ทท. พื้นที่แจ้งวัฒนะ

๒.๒ คณะทำงานย่อยด้านจัดการขยะ

คณะทำงานมุ่งเน้นการดำเนินการตาม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ กำกับดูแลแผนงานจัดการขยะแบบครบวงจรของ จัดการอบรมและกิจกรรมด้านการจัดการขยะ รวมทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานของ บก.ทท. ที่ต้องให้การสนับสนุนนโยบายฯ จำนวน ๑๒ หน่วยงาน คือ นทพ. สส.ทหาร ศรภ. ผท.ทหาร ยบ.ทหาร สสย.ทหาร สสก.ทหาร สปท. ศปร. รร.ตท.สปท. รร.ชท.สปท. และ บก.ทท. พื้นที่แจ้งวัฒนะ มุ่งเน้นในการมีส่วนร่วมของข้าราชการและครอบครัว ในการจำแนกประเภทของขยะ ตลอดจนมีจิตสำนึกในการบริหารจัดการขยะ

๒.๓ คณะทำงานย่อยด้านจัดการมลพิษ

คณะทำงานมุ่งเน้นการดำเนินการตาม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากมลพิษ ทั้งในด้านอากาศ กลิ่น แสง เสียง น้ำอุปโภค - บริโภค น้ำทิ้ง วัตถุอันตราย ที่ถูกปล่อยทิ้งหรือที่มีอยู่ในธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานของ บก.ทท. ที่ต้องให้การสนับสนุนนโยบายฯ จำนวน ๑๒ หน่วยงาน คือ นทพ. สส.ทหาร ศรภ. ผท.ทหาร ยบ.ทหาร สสย.ทหาร สสก.ทหาร สปท. ศปร. รร.ตท.สปท. รร.ชท.สปท. และ บก.ทท. พื้นที่แจ้งวัฒนะ มุ่งเน้นให้หน่วยงาน ข้าราชการและครอบครัว มีสุขภาพจิต คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปราศจากมลพิษในทุกด้าน

๒.๔ คณะทำงานย่อยด้านสุขาภิบาลและโรงอาหาร

คณะทำงานมุ่งเน้นการดำเนินการตาม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ในการพัฒนาคุณภาพสุขสาวะอนามัยสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนา สุขภาวะอนามัยสิ่งแวดล้อม ในการจัดการมลพิษในรูปแบบต่างๆ เช่น ขยะมูลฝอย น้ำ อากาศ แสง และเสียง ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต และการปฏิบัติงานของกำลังพล โดยหน่วยงานของ บก.ทท. ที่มีพื้นที่ที่จะต้องมีการกำกับดูแลในด้านการสุขาภิบาลและโรงอาหาร จำนวน ๑๑ หน่วยงาน คือ นทพ. สส.ทหาร ศรภ. ผท.ทหาร ยบ.ทหาร สสก.ทหาร สปท. ศปร. รร.ตท.สปท. รร.ชท.สปท. และ บก.ทท. พื้นที่แจ้งวัฒนะ โดยดำเนินการให้โรงอาหารมีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย (GREEN Canteen) มุ่งหวังให้ผ่านมาตรฐานของหน่วยงาน ซึ่งส่งผลให้ข้าราชการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓. การอภิปรายดำเนินการที่ผ่านมาของหน่วยที่ให้การสนับสนุนนโยบาย

ตามยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ได้กำหนดกรอบเวลาในการดำเนินงาน เป็น ๔ ห้วง ดังนี้

- แผนงาน ๒ ปีแรก พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕
- แผนงาน ๓ ปี ต่อไป พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๘
- แผนงาน ๓ ปี ต่อไป พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๑ และ
- แผนงาน ๒ ปี สุดท้าย พ.ศ. ๒๕๗๑ – ๒๕๗๓

การปฏิบัติในห้วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา นับเป็นห้วงเริ่มต้นของยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ นับเป็นปีที่เริ่มต้นในการขับเคลื่อนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตามนโยบาย ผบ.ทสส. ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๖ โดยการดำเนินการเริ่มต้นจากจุดง่ายๆ คือ สร้างความรับรู้ให้กับกำลังพล เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของส่วนราชการ และ กำหนดนโยบายเป็นแนวทางการปฏิบัติ

๑) มุ่งเน้นให้ข้าราชการและครอบครัว มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติที่จะลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้นทาง ตลอดจนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเผยแพร่ให้กับชุมชน

๒) มุ่งเน้นให้ทุกส่วนราชการ ข้าราชการและครอบครัว สนับสนุนการใช้สินค้าอุปโภค บริโภคและการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) กำหนโยบาย และกรอบแนวทางปฏิบัติในด้านการจัดการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยแต่ละส่วนราชการ นำไปยึดถือปฏิบัติอย่างบูรณาการและยั่งยืน

ในการนี้ ผู้วิจัยขอจำแนกการอภิปรายการดำเนินการที่ผ่านมาออกเป็น ๒ ระดับ กล่าวคือ การปฏิบัติในระดับนโยบาย และ การปฏิบัติในระดับหน่วยปฏิบัติ โดยศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้จาหหน่วยต้นแบบ มาประกอบและถ่ายทอดให้หน่วยใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นรูปธรรม ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

๓.๑ การอภิปรายการดำเนินงานการปฏิบัติในระดับนโยบาย

ในห้วง ๒ - ๓ ปี นับตั้งแต่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส CORONA (COVID-19) นับเป็นจุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์ที่ยากต่อการดำเนินการ ผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ให้กับหน่วยต่างๆ เป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามก็ยังปรากฏการขับเคลื่อนนโยบาย ให้เป็นรูปธรรม ได้ดำเนินการในหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

๓.๑.๑ การขับเคลื่อนโยบาย โดยออกประกาศ บก.ทท. เรื่อง นโยบายสิ่งแวดล้อม และ เรื่อง การลด คัดแยกขยะ ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว กล่องโฟม บรรจุอาหารนโยบายสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังได้ออก ประกาศ บก.ทท. เรื่อง การสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการพัฒนา BCG โดย ก่อสร้างจุดรวบรวมขยะ ในพื้นที่ บก.ทท.

๓.๑.๒ การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างกับข้าราชการและครอบครัว โดยการจัดนิทรรศการ ให้มีการรณรงค์ ให้ข้าราชการและครอบครัว มีอุดมการณ์และความคิด ในการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม อาทิ กิจกรรมปลูกต้นไม้ กิจกรรมในการคัดแยกขยะ และลดปริมาณขยะ ภายใน บก.ทท. โดยมีผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ บก.ทท. ร่วมปฏิบัติ และประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างให้กับข้าราชการและครอบครัว นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อข้าราชการและครอบครัว ตลอดจนร่วมพัฒนาชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัย และชุมชนรอบค่าย ได้นำไปขยายผลให้ชุมชนต่างๆ เข้าถึงองค์ความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๓.๑.๓ การรณรงค์ เสริมสร้างความรู้ให้กับหน่วยปฏิบัติในการขับเคลื่อนนโยบาย โดยการจัดนิทรรศการ ภายใต้ชื่อ “กองบัญชาการกองทัพไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ในการคัดแยกขยะ” นอกจากนี้ ยังเสริมสร้างให้หน่วยต่างๆ นำไปสู่การปฏิบัติ โดยการแจกจ่ายถังขยะแยกประเภทต่างๆ ให้กับ ส่วนราชการ บก.ทท. ทั้งใน พื้นที่ บก.ทท. และพื้นที่นอกที่ตั้ง แจ้งวัฒนะ เพื่อส่งเสริมให้ทุกส่วนราชการ เสริมสร้างและปลูกฝัง ให้ข้าราชการและครอบครัว มีการดำเนินการในการคัดแยกขยะ และปลูกฝังการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ให้เป็นไปตามรูปธรรม

๓.๑.๔ การตรวจเยี่ยม ให้คำแนะนำและให้ความรู้กับหน่วยปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ทั้ง ๑๒ หน่วย ตลอดจนติดตามผลการดำเนินการของหน่วยต่างๆ และให้ความรู้เพิ่มเติมกับหน่วยต่างๆ ให้มีแนวทางการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันทั้ง บก.ทท.

๓.๒ การอภิปรายการดำเนินงานการปฏิบัติในระดับหน่วยปฏิบัติ

ภายใต้ข้อจำกัดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส CORONA (COVID-19) ซึ่งทำให้หน่วยปฏิบัติ ทั้ง ๑๒ หน่วยงาน ปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ที่จำกัด อาจจะเป็นเรื่องยากในการขับเคลื่อนแผนงานตามนโยบาย ผบ.ทสส. แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติก็ดำเนินการตามนโยบายของ ผบ.ทสส. งการอนุรักษ์พลังงาน การใช้พลังงานหมุนเวียน พลังงานสะอาด และลดการใช้พลังงานน้ำมัน โดยการจัดหารถที่ประหยัดน้ำมันและรถพลังงานไฟฟ้า การจัดหาวัตถุสิ้นเปลืองที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีกระจายข่าวสาร รณรงค์ ส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับการลดโลกร้อน แต่ละหน่วยปฏิบัติได้มีการจัดตั้งธนาคารขยะ ประจำหน่วย ประจำบ้านพักข้าราชการและครอบครัว อาทิ บ้านพักราชการ ทุ่งสีกัน ๑, ๒, ๓ และ ๔ บ้านพักข้าราชการวังหิน บ้านพักข้าราชการเมืองทองธานี และบ้านพักข้าราชการลาดปลาเค้า ในลักษณะของการรับซื้อขยะจากกำลังพลและครอบครัว

นอกเหนือจากการรณรงค์การจำแนกขยะ การจัดตั้งธนาคารขยะ และการกำจัดขยะ ทั้งในพื้นที่หน่วยงานและพื้นที่บ้านพักอาศัย ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่หน่วยยังต้องเสริมสร้างในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม อาทิ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การดูแลบำบัดน้ำเสีย การงดใช้วัสดุที่ทำจากพลาสติก ตลอดจนการตรวจสอบและกำกับดูแล

๔. การอภิปรายยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ กับ การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักวงจรการบริหารงานคุณภาพ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๔ ได้เห็นชอบแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ไปสู่การปฏิบัติบนหลักการ Plan Do Check Act : PDCA ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน SDGs และยุทธศาสตร์ชาติ ให้สอดคล้องกัน เพื่อที่จะนำพา บก.ทท. ไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

๔.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ กับหลักการการวางแผน (Plan) ของวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

โดยในประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มุ่งหวังในการพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ มีเป้าประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ มีการบูรณาการตอบสนองต่อการพัฒนา การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเป็นธรรม ทั้งนี้ได้มีการออกประกาศนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อกำหนด ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อจะแปลงสู่การปฏิบัติ มานำไปใช้เป็นกรอบแนวทางเพื่อกำหนดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ของส่วนราชการ ใน บก.ทท. ให้เป็นข้อในการปฏิบัติหรือข้อยกเว้น ห้ามปฏิบัติของส่วนราชการ ใน บก.ทท. นอกจากนี้ยังสนับสนุน ให้หน่วยราชการ มีการใช้ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใช้วัสดุ การดำเนินการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนถึงหาคู่สัญญา หรือบริษัทฯ ที่ทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง กับทางราชการที่ได้รับมาตรฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ นับเป็นการวางแผน การกำหนดกรอบแนวนโยบาย ให้หน่วยภายใต้สังกัด บก.ทท. นำไปแปลงให้เป็นนโยบายในการปฏิบัติได้ ซึ่งนับเป็นการนำการปฏิบัติของ บก.ทท. ให้สอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ตามกรอบแนวทางการขับเคลื่อน SDGs และยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ป้องกัน รักษา และฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม กับหลักการการปฏิบัติ (Do) ของวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

โดยในประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มุ่งหวังในการป้องกัน รักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ เน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยตรง ด้วยการจัดการมลพิษในรูปแบบต่างๆ เช่น ขยะมูลฝอย น้ำ อากาศ แสง และเสียง ตลอดจนมีการบูรณาการอย่างยั่งยืน เพื่อให้สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานระดับสากล อีกทั้งให้หน่วยงานต่างๆ และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง รวบรวมผลการปฏิบัติ เพื่อนำมาประเมินผลงานของหน่วยงาน ตลอดจนสามารถนำเสนอผลงานต่อคณะทำงานสิ่งแวดล้อมของ บก.ทท. เพื่อประเมินผลในภาพรวมต่อไป

๔.๒.๑ การจัดการขยะมูลฝอย ได้มีการดำเนินการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอย การคัดแยกประเภทขยะ ครอบคลุมถึง การกำหนดจุดทิ้ง วงรอบการจัดเก็บรวบรวม การจัดการกับขยะมูลฝอยแต่ละประเภท โดยมีจุดมุ่งหมายให้ขยะ ที่สะสมมีปริมาณลดลง และนำขยะไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด โดยในส่วนนี้ ได้เริ่มมีการดำเนินการในขั้นต้นเรียบร้อยแล้ว

๔.๒.๒ การจัดการคุณภาพแหล่งน้ำ การระบายน้ำ และแก้ไขปัญหาน้ำเสีย โดยจัดให้หน่วยต่างๆ มีการจัดการระบบจัดการให้คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ มีความเหมาะสมในการอุปโภคบริโภค มีความพร้อมของระบบผลิตและจ่ายน้ำประปา ระบบการระบายน้ำ และระบบบำบัดน้ำเสีย

๔.๒.๓ การจัดการสภาพอากาศ มลพิษทางอากาศ การตรวจสอบฝุ่นละออง การใช้ยานพาหนะมลพิษต่ำ อีกทั้งการมีอุปกรณ์ป้องกันในผู้ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงอันตรายจากมลพิษทางอากาศ แสง และเสียง ในส่วนนี้การก่อสร้างและการใช้ยานพาหนะ มุ่งเน้นให้มีการกำกับดูแล บำรุงรักษา ยานพาหนะ ยุทโธปกรณ์ ที่มีประจำการใน บก.ทท. ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้ม

๔.๒.๔ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับภูมิทัศน์ของหน่วยงาน การเพิ่มพื้นที่สีเขียว สวนหย่อม การปลูกต้นไม้ที่เพิ่มขึ้น ให้พื้นที่ตั้งหน่วยทุกหน่วยมีพื้นที่สีเขียว เพื่อประโยชน์ให้กำลังพลมีพื้นที่ในการพักผ่อน ตลอดจนให้ช่วยสร้างบรรยากาศในพื้นที่ตั้งหน่วย มีสถานที่พักผ่อนหย่อยใจ และช่วยลดมลพิษกับสิ่งแวดล้อม

๔.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม (Check) ของวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

โดยในประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มุ่งหวังในการรักษา และฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อม อย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีการจัดการความรู้ และการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน หรือชุมชนต่างๆ ตลอดจนมีการพัฒนาร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ หรือมีการนำการจัดทำระบบสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม มาช่วยในการพัฒนาองค์กร นอกเหนือจากนี้ ยังส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นรูปธรรม และมีการตรวจสอบและทบทวนในการปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาต่อยอดไปในอนาคต อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้ ต้องมีการควบคุมกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ควรมีตารางการปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ หรือเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของหน่วยได้ต่อไป

๔.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างจิตสำนึก ตระหนักรู้และสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม (Act) ของวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

โดยในประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มุ่งหวังในการสร้างจิตสำนึก ตระหนักรู้และสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนาที่บุคลากร ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสานึกให้มีความรับผิดชอบในการใช้ชีวิตประจำวัน อย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ ลดการสร้างมลพิษ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการใช้สินค้าและบริการทั้งอุปโภคและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทั้งส่วนของผู้ใช้และผู้ขาย และออกมาตรการควบคุมในส่วนที่จำเป็นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสำนึกของสังคมภายใน บก.ทท. ให้ใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การดำเนินการในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ จะสอดคล้องกับระเบียบวิธีการของ

สหประชาชาติตาม ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม จัดกิจกรรมในพื้นที่ ผ่านสื่อของหน่วยงาน และสื่อออนไลน์ ในเรื่องความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

สรุป

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน SDGs และยุทธศาสตร์ชาติ นับว่า บก.ทท. มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกทางและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงกลาโหม นอกจากนี้ การดำเนินงานของประเทศไทย ยังมีส่วนที่ต้องมีการปฏิบัติที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับการแถลงของ พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีของไทย ในที่ประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๖ (COP26) ที่เมืองกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์ เมื่อ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๕ ซึ่งได้ให้คำมั่นว่า เจตนารมณ์ของประเทศไทย ที่เป็นความท้าทายอย่างยิ่งว่า จะยกระดับการแก้ไขปัญหาภูมิอากาศอย่างเต็มที่และด้วยทุกวิถีทาง เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี ค.ศ.๒๐๕๐ และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ได้ในปี ค.ศ.๒๐๖๕ นอกจากนี้ ยังให้คำมั่นใจว่าประเทศไทยก็จะสามารถยกระดับ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นร้อยละ ๔๐ ได้ ซึ่งจะทำให้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิของไทยเป็นศูนย์ได้ภายในปี ค.ศ.๒๐๕๐

ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการลดจุดอ่อนของยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ทั้ง ๔ ด้าน คู่ขนานกันไป โดยยึดหลักการ PDCA ในการเข้ามาแก้ไขปัญหา ซึ่งต้องมีการทบทวนโครงสร้างองค์กร จุดใดเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านบุคลากร ก็จำเป็นต้องหมั่นให้ความรู้ในการจัดการปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ตลอดจนการนำเทคโนโยลีเข้ามาปฏิบัติงานร่วมกับกำลังพล นอกจากนี้ยังต้องเกิดการร่วมตรวจสอบปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ ในห้วงของการปฏิบัติ และนำกลับมาทบทวนภายหลังการปฏิบัติ เพื่อหาแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบาย แผนการดำเนินงาน ให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อไป

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ๓ ข้อ ประกอบด้วย ๑) ทบทวนบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมฯ ๒) วิเคราะห์ ปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีผลต่อในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ ไปสู่การปฏิบัติ และ ๓) จัดทำแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะ ให้กับกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ ไปสู่การปฏิบัติ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก โดยรวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบกับแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) โดยจะนำเสนอ ๒ ประเด็น คือ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากผลการวิจัยดังนี้

สรุป

๑. การศึกษาบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ มีความมุ่งหมายให้ บก.ทท. มีแผนงานที่มุ่งไปสู่ภาพการณ์ ที่ต้องการให้ส่วนราชการใน บก.ทท. ทุกหน่วยมีภาพลักษณ์ในการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้าราชการและครอบครัว มีจิตสำนึก และมีพฤติกรรม ในการรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถจัดการสิ่งแวดล้อม การกาจัดของเสีย การจัดการขยะ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ **“กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไร้มลพิษ ภายในปี ๒๕๗๓ (Green RTARF 2030)”** และกรอบแนวคิดสำคัญจะเน้นในเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมการมีส่วนร่วม ของหน่วยงาน ข้าราชการ และครอบครัว

การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพมีนโยบาย สนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และนโยบาย ที่ประสานสอดคล้อง บูรณาการ และส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ การจัดทาร่างยุทธศาสตร์นี้ จึงเป็นการกำหนดกรอบ แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ต้องกาหนดถึงภาพการณ์ที่ต้องการกรอบและแนวทางในการที่จะทาให้บรรลุถึงภาพนั้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าร่างยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ฉบับนี้ จะใช้เป็นกรอบ แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมของทุกหน่วย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถที่จะแก้ไข หรือลดปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในหน่วยงานในชุมชนและประเทศต่อไป

อย่างไรก็ดี ในห้วงแรกของการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ ซึ่งในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ตรงกับห้วงการดำเนินการตามแผน ๒ ปี โดยภายในยุทธศาสตร์เป็นห้วงในการดำเนินการ **พัฒนาระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ** นั้น มีการกำหนดเป้าหมาย (ENDs) คือ มีนโยบาย แนวทาง กรอบ ระเบียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีวิธีการ (WAYs) ในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และกำหนดกฎระเบียบปฏิบัติ ข้อควรปฏิบัติ และข้อยกเว้น และอาศัยเครื่องมือ (MEANs) ในการขับเคลื่อนแผนงาน กิจการ และโครงการ แต่อย่างไรก็ตาม ในการขับเคลื่อนแผนงานสำคัญ ยังคงประสบปัญหากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส CORONA (COVID-19) จึงไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพ

๒. การวิเคราะห์ ปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีผลต่อในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน SDGs และยุทธศาสตร์ชาติ นับว่า บก.ทท. มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกทางและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงกลาโหม นอกจากนี้ ยังได้นำแนวทางในการปฏิบัติ ตามแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ไปสู่การปฏิบัติบนหลักการ Plan Do Check Act : PDCA ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน SDGs และยุทธศาสตร์ชาติ ให้สอดคล้องกัน เพื่อที่จะนำพา บก.ทท. ไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

การศึกษาวิจัยได้พบว่า การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ มีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ตรงตามมติในที่ประชุมของสหประชาชาติ ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ ที่ได้ลงมติรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ตรงตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และสอดคล้องกับนโยบาย ผบ.ทสส. ที่ได้กรุณามอบแนวทางในการปฏิบัติให้กับส่วนราชการภายใน บก.ทท. นำไปปฏิบัติ นับได้ว่า บก.ทท. มีแนวทางการปฏิบัติที่มีการนำ

นโยบาย แปลงไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย ตามแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ และสหประชาชาติเป็นที่เรียบร้อย

๓. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ ให้กับ บก.ทท. ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ

๓.๑ การกำหนดให้หน่วยงานราชการภายใน บก.ทท. ดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ในห้วงที่เหลืออยู่อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเกิดผลสำเร็จในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ที่ตกค้าง และสะสมในสถานที่ราชการ และบ้านพัก การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายที่เหมาะสม การวางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และการสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

๓.๒ การกำหนดมาตรการบังคับ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจดบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของระบบบำบัดน้ำเสียให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าของพื้นที่ หรือส่วนราชการที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดเก็บสถิติข้อมูลและรายงานผลการท้างานของระบบบำบัดน้ำเสียของตนเองอย่างเคร่งครัด เพื่อให้มีการติดตามประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของระบบบำบัดน้ำเสียอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม จัดกิจกรรมในพื้นที่ ผ่านสื่อของหน่วยงาน และสื่อออนไลน์ ในเรื่องความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) การคัดแยกขยะ การใช้น้ำอย่างถูกวิธี การบำบัดน้ำที่ต้นทาง การปลูกพืชสวนครัว การลดและป้องกันมลพิษทางอากาศ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบ ที่ให้ผู้ก่อมลพิษไม่ผลักภาระในการกำจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมของตนไปสู่ สังคมและสิ่งแวดล้อม และเป็นไปตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ควรเน้นที่ผลลัพธ์ของการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

๓.๔ รณรงค์ให้ส่วนราชการภายใน บก.ทท. มีการปฏิบัติตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม มีมาตรการจูงใจให้ควบคุมมลพิษ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ หรือการจัดสรรงบประมาณมาเป็นกลไกช่วยสนับสนุนการจัดการให้มากขึ้น นอกจากนี้อาจจะจัดหาเครื่องรับซื้อขยะพลาสติก ขยะที่เป็นขวดแก้วอัตโนมัติ นำมาตั้งไว้ให้บริการสำหรับกำลังพล ซึ่งจะเป็นผลโดยตรง อาทิ เมื่อกำลังพลหรือครอบครับนำขยะที่เป็นขวดพลาสติก หรือขวดแก้วมาขาย ณ เครื่องรับซื้อขยะอัตโนมัติ ก็จะได้รับเงินจากการขายขยะโดยตรง และนับเป็นการอนุรักษ์กำลังพล โดยไม่ต้องนำเวลาราชการมากำกับดูแลและรับซื้อขยะอีกทางหนึ่งด้วย ดังภาพตัวอย่างด้านล่าง

แผนภาพที่ ๕ – ๑ เครื่องรับซื้อขวดพลาสติกอัตโนมัติ

ที่มา : TIC Refun, online, ๒๐๒๓

ข้อเสนอแนะ

การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ทุกภาคส่วน มีการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน และตระหนักในการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักผู้ที่ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย กล่าวคือ ส่วนราชการภายใน บก.ทท. หน่วยใด ก่อให้เกิดมลพิษ หรือหากมีการละเมิด หรือทำลายสิ่งแวดล้อม ก็ต้องเป็นส่วนที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือให้ทุกส่วนราชการ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะ การทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จะต้องมีหน่วยงานหลักที่อำนวยการและกำกับดูแลการปฏิบัติในภาพรวมของส่วนราชการภายใน บก.ทท. คือ กบ.ทหาร นอกจากนี้ อาจจะมีความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต้องมีหน่วยงานหลักที่คอยอำนวยความสะดวกของการทำงานร่วมกัน มีความพึงพอใจในวัตถุประสงค์ของแต่ละภาคส่วน มีเป้าหมายเดียวกัน และทุกภาคส่วนได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ฉะนั้น หลักการทำงานร่วมกันจะเป็นทางเลือกของ บก.ทท. ในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมของพื้นที่ที่เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อจะได้นำหลักของการทำงานร่วมกันมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำหนดยุทธศาสตร์ ระเบียบ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องมีความชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ราชการ และครอบครัวในพื้นที่ บก.ทท. และพื้นที่บ้านพักอาศัย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยอาจจะเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเข้ามาเสนอแนะ แนวทางของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เป็นการแก้ไขปัญหาตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้หน่วยงานหลักจะต้องอำนวยความสะดวกให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ สร้างกลไกของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ให้รางวัลกับผู้ที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์รักษา ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม จะทำให้ผู้ที่มีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมมีกำลังใจพร้อม ที่จะร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างเต็มใจ และพร้อมที่จะดำเนินการร่วมกันป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าอย่างมีประสิทธิผล โดยหลักของการทำงานร่วมกัน ต้องมีความชัดเจน มีความเสมอภาคของการทำงานร่วมกัน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะสามารถทำให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดังแนวคิดที่เสนอแนะ คือ แนวคิดการทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการจัดทำการวิจัยครั้งต่อไป สำหรับกรณีศึกษา ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม บก.ทท. เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวทางในการจัดทำการวิจัย ใน ๓ ประเด็น คือ

๑. การวิเคราะห์พื้นที่ ที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของ บก.ทท. เพื่อให้หน่วยได้รับทราบปัญหา และนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน

๒. หลักของการทำงานร่วมกัน กรณีศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๓. การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยขึ้นตรง บก.ทท. ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๗๓

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

“เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในประเทศไทย”, สหประชาชาติ ประเทศไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://thailand.un.org/th/sdgs/

“GCNT และ UN Thailand รวมพลังภาคเอกชน ปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศ ร้อยละ ๓๐ ภายในปี ๒๐๓๐”, สหประชาชาติ ประเทศไทย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : GCNT และ UN Thailand รวมพลังภาคเอกชน ปกป้องฟื้นฟูระบบนิเวศ ร้อยละ 30 ภายในปี 2030 | สหประชาชาติใน ประเทศไทย

“เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : เกี่ยวกับ SDGs – SDGs (nesdc.go.th)

“เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน”, ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.sdgmove.com/

“SDGs ๑๗ เป้าหมายสามารถแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม”, ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.sdgmove.com/2021/03/29/sdgs-5p/

“การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคืออะไร”, ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา. แห่งชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://climate.tmd.go.th/content/article/9

“ภาวะเรือนกระจก”, ศูนย์ภูมิอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา. แห่งชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://climate.tmd.go.th/content/article/10

“ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒”, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/strategy-4/

สุทธิรัตน์ กิตติพงษ์วิเศษ, แคทรียา แซ่จิว, พิเชษฐ์ มูลปา และ สิทธิศักดิ์ สุกใสสาคร, “มุมมองของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และทิศทางการดำเนินงานในประเทศไทย”. บทความ วารสารสิ่งแวดล้อม, ปีที่ ๒๕ (ฉบับที่ ๔), ๒๕๖๔

“การบริหารและจัดการองค์กรแบบบูรณาการ”, สภาอุตสาหกรรม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thailandindustry.com/onlinemag/view2.php?id=1336&section=17&issues=80

“การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน”, สภาอุตสาหกรรม. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thailandindustry.com/indust_newweb/onlinemag_preview.php?cid=771

“การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่”, สถาบันพระปกเกล้า. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ - ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า (kpi.ac.th)

บรรณานุกรม (ต่อ)

“การบริหารงานคุณภาพในองค์กร หน่วยที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพในองค์การ”, สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : หน่วยที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพในองค์การ (google.com)

“ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑.

“แผนปฏิบัติราชการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กองบัญชาการกองทัพไทย”, กองบัญชาการกองทัพไทย, มีนาคม ๒๕๖๕.

“นโยบายเร่งด่วนของผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ.๒๕๖๖”, กรมยุทธการทหาร. กองบัญชาการกองทัพไทย, ตุลาคม ๒๕๖๕

“ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓”, กรมส่งกำลังบำรุงทหาร. กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๓

กรมส่งกำลังบำรุงทหาร, กองบัญชาการกองทัพไทย. “ประกาศ เรื่อง สิ่งแวดล้อม”. ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๓.

กรมส่งกำลังบำรุงทหาร, กองบัญชาการกองทัพไทย. “ประกาศ เรื่อง การสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model)”. ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕.

กรองจิต กิติกาศ และ ผกามาศ ถิ่นพังงา, “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย”. บทความ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, ๒๕๕๖

Lam Ngoc Dung, พันเอก, “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกกลยุทธ์นโยบายและการแก้ปัญหาของเวียดนามในอนาคต”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๒.

พงษ์วิภา หล่อสมบูรณ์, “ลดโลกร้อน ด้วยกลไกราคา”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐.

ดำรงค์ ศรีพระราม, “การปรับตัวภาคการเกษตรและป่าไม้ ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ภาษาต่างประเทศ

U.S. Climate Outlook for August 2023. (online). Available: https://www.climate.gov/

“ TAR Climate Change 2 0 0 1 : The Scientific Basis Full Report” , 2023 The Intergovernmental Panel on Climate Change. (online) . Available: https://www.ipcc.ch/report/ar3/wg1/

“ What is the PDCA Cycle and how can it improve your processes?” , Siteware. (online) . Available: https://www.siteware.co/methodologies/what-is-the-pdca-cycle/

ภาคผนวก

ผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาวิจัย : ระดับนโยบาย

แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การปฏิบัติ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ยศ, ชื่อ – สกุล .....

ตำแหน่ง .....

สังกัด .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....

สาขาวิชา .....

สายงานการบังคับบัญชาและอำนาจหน้าที่ ในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม .....

.....

.....

.....

๑. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ในแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามมติของสหประชาชาติ และของประเทศไทย ด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไร

.....

.....

.....

๒. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ ในยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของ ผบ.ทสส. ด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไร

.....

.....

.....

๓. ท่านสามารถอธิบาย ความเป็นมาของ ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ และแนวทางในการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ ตลอดจนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ให้เป็นรูปธรรมและเป็นไปตามวิสัยทัศน์ “กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไร้มลพิษ ภายในปี ๒๕๗๓ (Green RTARF 2030)” ได้อย่างไร

.....

.....

.....

๔. ท่านสามารถอธิบาย นโยบายของ บก.ทท. ด้านสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

๕. ท่านเห็นว่าการแบ่งมอบงานและ ความรับผิดชอบ มีการกำหนดขั้นตอนและแผนงานใน การปฏิบัติงานตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมให้กับระดับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๖. ท่านเห็นว่าการประสานงานของหน่วยงานท่านในการดาเนินงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับความร่วมมือในลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

๗. ท่านเห็นว่าในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หน่วยงานของท่านมีการรณรงค์ และการพัฒนาบุคคลากรให้แก่ผู้ปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร (ได้แก่ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานมากน้อยเพียงใด และการสอนงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการทางาน เป็นต้น)

.....

.....

๘. ท่านเห็นว่าหน่วยงานของท่าน มีวิธีการควบคุม ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานตาม มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และ มีการปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานภายหลังจากการรายงานผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๙. ท่านเห็นว่า หากหน่วยงานของท่าน ปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของ บก.ทท. แล้ว จะสามารถทำให้สภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของกำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งสถานที่ราชการและในพื้นที่บ้านพักอาศัย

.....

.....

.....

๑๐. ท่านเห็นว่า ในห้วงปีที่เหลือ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.๒๕๗๓ ท่านมีแนวทางในการดำเนินการ สำหรับการผลักดัน ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ให้เป็นรูปธรรมได้อย่างไร

.....

.....

.....

ผนวก ข

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาวิจัย : ระดับหน่วยงาน

การขับเคลื่อนนโยบาย ผบ.ทสส. และยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม บก.ทท. พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ยศ, ชื่อ – สกุล .....

ตำแหน่ง .....

สังกัด .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....

สาขาวิชา .....

สายงานการบังคับบัญชาและอำนาจหน้าที่ ในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม .....

.....

.....

.....

๑. ท่านให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไร

.....

.....

.....

๒. ท่านเห็นว่าลักษณะโครงสร้างของหน่วยงานท่านมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจบทบาทหน้าที่ ในการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๓. ท่านเห็นว่าการแบ่งมอบงานและ ความรับผิดชอบ มีการกำหนดขั้นตอนและแผนงานใน การปฏิบัติงานตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมให้กับระดับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๔. ท่านเห็นว่าการประสานงานของหน่วยงานท่านในการดาเนินงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับความร่วมมือในลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

๕. ท่านเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีจำนวนผู้ปฏิบัติงานสำหรับภารกิจในการปฏิบัติงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๖. ท่านเห็นว่าในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หน่วยงานของท่านมีการพัฒนาบุคคลากรให้แก่ผู้ปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร (ได้แก่ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานมากน้อยเพียงใด และการสอนงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการทางาน เป็นต้น)

.....

.....

.....

๗. ท่านเห็นว่าหน่วยงานของท่าน มีวิธีการควบคุม ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานตาม มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และ มีการปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานภายหลังจากการรายงานผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๘. ท่านเห็นว่า หากหน่วยงานของท่าน ปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของ บก.ทท. แล้ว จะสามารถทำให้สภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของกำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งสถานที่ราชการและในพื้นที่บ้านพักอาศัย

.....

.....

.....

๙. ท่านเห็นว่า การกาหนด มาตรการ ลงโทษ ที่ชัดเจน ในกรณีที่หน่วยงานไม่ ปฏิบัติตาม มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม จะมีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานท่านหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

๑๐. ท่านเห็นว่าหน่วยงานของท่าน มีวิธีการควบคุม ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานตาม มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และ มีการปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานภายหลังจากการรายงานผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ผนวก ค

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาวิจัย : ระดับผู้ปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมกับนโยบาย ผบ.ทสส. ในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ภายในพื้นที่ บก.ทท.

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ยศ, ชื่อ – สกุล .....

ตำแหน่ง .....

สังกัด .....

วุฒิการศึกษาสูงสุด .....

สาขาวิชา .....

สายงานการบังคับบัญชาและอำนาจหน้าที่ ในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม .....

.....

.....

.....

๑. ท่านให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไร

.....

.....

.....

๒. ท่านเห็นว่าลักษณะโครงสร้างของหน่วยงานท่านมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจบทบาทหน้าที่ ในการปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๓. ท่านเห็นว่าการแบ่งมอบงานและ ความรับผิดชอบ มีการกำหนดขั้นตอนและแผนงานใน การปฏิบัติงานตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมให้กับระดับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๔. ท่านเห็นว่าการประสานงานของหน่วยงานท่านในการดำเนินงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับความร่วมมือในลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

๕. ท่านเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีจำนวนผู้ปฏิบัติงานสำหรับภารกิจในการปฏิบัติงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๖. ท่านเห็นว่าในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หน่วยงานของท่านมีการพัฒนาบุคคลากรให้แก่ผู้ปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร (ได้แก่ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานมากน้อยเพียงใด และการสอนงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการทางาน เป็นต้น)

.....

.....

.....

๗. ท่านเห็นว่าหน่วยงานของท่าน มีวิธีการควบคุม ดูแล และประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงานตาม มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และ มีการปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานภายหลังจากการรายงานผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๘. ท่านเห็นว่า หากหน่วยงานของท่าน ปฏิบัติตามมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของ บก.ทท. แล้ว จะสามารถทำให้สภาพแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของกำลังพลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งสถานที่ราชการและในพื้นที่บ้านพักอาศัย

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ : พลตรี ณกานต์ กลัดสวัสดิ์

วัน เดือน ปีเกิด : ๓ ตุลาคม ๒๕๑๓

การศึกษา : วิทยาศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

: Master of Public Administration, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

: Master of Business Administration,
University of Southern New Hampshire, USA.

: Master of Defense Studies,
University of New South Wales, AUSTRALIA

ประวัติการทำงานโดยย่อ

: ผู้บังคับกองร้อยทหารปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๕

: ผู้ช่วยทูตทหารไทย ประจำกรุงฮานอย

: หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรองเสนาธิการทหาร

ตำแหน่งปัจจุบัน : เสนาธิการ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัย พลตรี ณกานต์ กลัดสวัสดิ์ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๕

ตำแหน่ง เสนาธิการ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ถือเป็นปัญหาที่สำคัญระดับโลก ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของทุกคน และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบมากขึ้น ดังจะเห็นจากภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติต่างๆ ภูมิอากาศแปรปรวน มลภาวะทางอากาศ มีความรุนแรงมากขึ้น การศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก เริ่มขึ้นหลังจากผลกระทบต่างๆ และค้นพบในช่วงกลางทศวรรษที่ ๑๘ ว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ กักเก็บความร้อนและรักษาความอบอุ่นของโลกไว้ ในต้นศตวรรษที่ ๒๐ มีงานวิจัยที่บ่งชี้ว่ามนุษย์เป็นผู้ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้อุณหภูมิโลกเพิ่มสูงขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ.๒๕๓๑ มีก่อตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC) เป็นหน่วยงานหลักโดยในขั้นต้นเป็นความร่วมมือในด้านวิชาการ และมีหน้าที่เชื่อมความร่วมมือระหว่าง ภาควิชาการกับหน่วยงานภาครัฐ โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติ ผ่าน World Meteorological Organization (WMO) และ United Nations Environment Program (UNEP) มีการดำเนินการที่เน้นคุณภาพของข้อมูล และเป็นกลาง ตลอดจนเป็นอิสระในเชิงวิชาการ การทำงานเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับนักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ

ปัจจุบันสภาพภูมิอากาศของโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วยอิทธิพลของภาวะโลกร้อนซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลก ดังนั้น ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ (The 70th Session of the United Nations General Assembly) ชาติสมาชิกจำนวน ๑๙๓ ประเทศ ได้ลงมติรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) จำนวน ๑๗ ข้อ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยที่วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเป็นทิศทางการพัฒนาของโลกต่อจากนี้

สำหรับงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย โดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เริ่มเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มีประเด็นแนวทางวิจัย เช่น การเพิ่มความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย และนโยบายการพัฒนาประเทศกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การผลักดันประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่นโยบายระดับประเทศ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศควรแก้ไขโยงเข้ากับสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ได้มีการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มากำหนดกรอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ ๑๓ ว่าด้วยการปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Climate action) ที่เน้นสร้างความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่อภัยอันตรายต่อสภาพอากาศและภัยพิบัติจากธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นให้มีนโยบาย กลยุทธ และวางแผนระดับชาติ และสำหรับ บก.ทท. นั้น ได้มีการจัดกิจกรรมหลายอย่างที่สอดคล้องกับประเด็นดังกล่าว แต่ยังขาดการกำหนดนโยบายเพื่อให้สามารถนำไปเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของประเทศในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติได้

กองบัญชาการกองทัพไทย ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ โดยศึกษาจากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พื้นที่สีเขียว การจัดการมลพิษ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลง รวมทั้งนำนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในการส่งเสริมรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายในปี พ.ศ.๒๕๗๓ ที่มุ่งกำหนดให้กองบัญชาการกองทัพไทยจะเป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไร้มลพิษ ซึ่งในรายละเอียดของยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลประเทศ เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบาย รมว.กห.

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาการดำเนินการ การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งอุปสรรค ข้อขัดข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนนำไปสู่การเสนอแนวทางการปฏิบัติ ต่อกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติ ในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายให้เป็นรูปธรรมไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ทบทวนบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย มาใช้เป็นกรอบ แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมฯ

๒. วิเคราะห์ ปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีผลต่อในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ

๓. จัดทำแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะ ให้กับกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ ไปสู่การปฏิบัติ นโยบายของ รมว.กห. นโยบายของ ผบ.ทสส./ผบ.ศบท. ในการนำนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินวิธีวิจัย ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงคณะทำงานจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของกองบัญชาการกองทัพไทย ในระดับนโยบายของกองบัญชาการกองทัพไทย ผู้ปฏิบัติซึ่งเป็นคณะทำงานย่อยของระดับหน่วยงาน ในของกองบัญชาการกองทัพไทย และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยฯ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ แนวทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติตามตัวชี้วัด พัฒนาที่ชัดเจนต่อไป

๑.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ

๑.๒.๑ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดจากปริมาณก๊าซเรือนกระจก สืบค้น รวบรวมข้อมูลจาก https://www.climate.gov/

๑.๒.๒ แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยรายปีในประเทศไทย รวบรวมข้อมูลจาก กรมอุตุนิยมวิทยา

๑.๒.๓ ความเชื่อมโยงของแผนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับแผนระดับต่างๆ ของประเทศไทย รวบรวมข้อมูลจาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ

๑.๒.๔ ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเนื้อหาเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการอ้างอิงหลักฐาน ข้อมูลเชิงสถิติ ตลอดจน นโยบาย ยุทธศาสตร์ คำสั่ง ระเบียบ และกฎเกณฑ์ นั้น จะทำให้เข้าถึงแก่นของปัญหา ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม จนสามารถสรุปและนำมาเสนอเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมพัฒนาของกองบัญชาการกองทัพไทยได้

๓. การนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบเอกสารแนวทาง/คู่มือในการปฏิบัติ

ผลการวิจัย

๑. การศึกษาบริบทของกองบัญชาการกองทัพไทย ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ มีความมุ่งหมายให้ บก.ทท. มีแผนงานที่มุ่งไปสู่ภาพการณ์ ที่ต้องการให้ส่วนราชการใน บก.ทท. ทุกหน่วยมีภาพลักษณ์ในการเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งข้าราชการและครอบครัว มีจิตสำนึก และมีพฤติกรรม ในการรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถจัดการสิ่งแวดล้อม การกาจัดของเสีย การจัดการขยะ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ **“กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไร้มลพิษ ภายในปี ๒๕๗๓ (Green RTARF 2030)”** และกรอบแนวคิดสำคัญจะเน้นในเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมการมีส่วนร่วม ของหน่วยงาน ข้าราชการ และครอบครัว การเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพมีนโยบาย สนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้ระเบียบ กฎหมาย และนโยบาย ที่ประสานสอดคล้อง บูรณาการ และส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ การจัดทาร่างยุทธศาสตร์นี้ จึงเป็นการกำหนดกรอบ แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ต้องกาหนดถึงภาพการณ์ที่ต้องการกรอบและแนวทางในการที่จะทาให้บรรลุถึงภาพนั้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าร่างยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ฉบับนี้ จะใช้เป็นกรอบ แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมของทุกหน่วย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถที่จะแก้ไข หรือลดปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในหน่วยงานในชุมชนและประเทศต่อไป

อย่างไรก็ดี ในห้วงแรกของการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฯ ซึ่งในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ตรงกับห้วงการดำเนินการตามแผน ๒ ปี โดยภายในยุทธศาสตร์เป็นห้วงในการดำเนินการ **พัฒนาระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ** นั้น มีการกำหนดเป้าหมาย (ENDs) คือ มีนโยบาย แนวทาง กรอบ ระเบียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีวิธีการ (WAYs) ในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และกำหนดกฎระเบียบปฏิบัติ ข้อควรปฏิบัติ และข้อยกเว้น และอาศัยเครื่องมือ (MEANs) ในการขับเคลื่อนแผนงาน กิจการ และโครงการ แต่อย่างไรก็ตาม ในการขับเคลื่อนแผนงานสำคัญ ยังคงประสบปัญหากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส CORONA (COVID-19) จึงไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการได้เต็มประสิทธิภาพ

๒. การวิเคราะห์ ปัจจัย สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่มีผลต่อในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน SDGs และยุทธศาสตร์ชาติ นับว่า บก.ทท. มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกทางและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงกลาโหม นอกจากนี้ ยังได้นำแนวทางในการปฏิบัติ ตามแนวทางการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ไปสู่การปฏิบัติบนหลักการ Plan Do Check Act : PDCA ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน SDGs และยุทธศาสตร์ชาติ ให้สอดคล้องกัน เพื่อที่จะนำพา บก.ทท. ไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

การศึกษาวิจัยได้พบว่า การดำเนินการตามยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมฯ มีแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ตรงตามมติในที่ประชุมของสหประชาชาติ ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๗๐ ที่ได้ลงมติรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ตรงตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และสอดคล้องกับนโยบาย ผบ.ทสส. ที่ได้กรุณามอบแนวทางในการปฏิบัติให้กับส่วนราชการภายใน บก.ทท. นำไปปฏิบัติ นับได้ว่า บก.ทท. มีแนวทางการปฏิบัติที่มีการนำนโยบาย แปลงไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย ตามแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ และสหประชาชาติเป็นที่เรียบร้อย

๓. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ ให้กับ บก.ทท. ในการนำยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อมของ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ นโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การปฏิบัติ

๓.๑ การกำหนดให้หน่วยงานราชการภายใน บก.ทท. ดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์การจัดการสิ่งแวดล้อม ในห้วงที่เหลืออยู่อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเกิดผลสำเร็จในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ที่ตกค้าง และสะสม

ในสถานที่ราชการ และบ้านพัก การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายที่เหมาะสม การวางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และการสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

๓.๒ การกำหนดมาตรการบังคับ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบการจัดเก็บสถิติและข้อมูลการจดบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของระบบบำบัดน้ำเสียให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าของพื้นที่ หรือส่วนราชการที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดเก็บสถิติข้อมูลและรายงานผลการท้างานของระบบบำบัดน้ำเสียของตนเองอย่างเคร่งครัด เพื่อให้มีการติดตามประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของระบบบำบัดน้ำเสียอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม จัดกิจกรรมในพื้นที่ ผ่านสื่อของหน่วยงาน และสื่อออนไลน์ ในเรื่องความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) การคัดแยกขยะ การใช้น้ำอย่างถูกวิธี การบำบัดน้ำที่ต้นทาง การปลูกพืชสวนครัว การลดและป้องกันมลพิษทางอากาศ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบ ที่ให้ผู้ก่อมลพิษไม่ผลักภาระในการกำจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมของตนไปสู่ สังคมและสิ่งแวดล้อม และเป็นไปตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ควรเน้นที่ผลลัพธ์ของการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

๓.๔ รณรงค์ให้ส่วนราชการภายใน บก.ทท. มีการปฏิบัติตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม มีมาตรการจูงใจให้ควบคุมมลพิษ โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ หรือการจัดสรรงบประมาณมาเป็นกลไกช่วยสนับสนุนการจัดการให้มากขึ้น นอกจากนี้อาจจะจัดหาเครื่องรับซื้อขยะพลาสติก ขยะที่เป็นขวดแก้วอัตโนมัติ นำมาตั้งไว้ให้บริการสำหรับกำลังพล ซึ่งจะเป็นผลโดยตรง อาทิ เมื่อกำลังพลหรือครอบครับนำขยะที่เป็นขวดพลาสติก หรือขวดแก้วมาขาย ณ เครื่องรับซื้อขยะอัตโนมัติ ก็จะได้รับเงินจากการขายขยะโดยตรง และนับเป็นการอนุรักษ์กำลังพล โดยไม่ต้องนำเวลาราชการมากำกับดูแลและรับซื้อขยะอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะ

การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ทุกภาคส่วน มีการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ทุกคนจะต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน และตระหนักในการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักผู้ที่ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย กล่าวคือ ส่วนราชการภายใน บก.ทท. หน่วยใด ก่อให้เกิดมลพิษ หรือหากมีการละเมิด หรือทำลายสิ่งแวดล้อม ก็ต้องเป็นส่วนที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือให้ทุกส่วนราชการ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะ การทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จะต้องมีหน่วยงาน

หลักที่อำนวยการและกำกับดูแลการปฏิบัติในภาพรวมของส่วนราชการภายใน บก.ทท. คือ กบ.ทหาร นอกจากนี้ อาจจะมีความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต้องมีหน่วยงานหลักที่คอยอำนวยความสะดวกของการทำงานร่วมกัน มีความพึงพอใจในวัตถุประสงค์ของแต่ละภาคส่วน มีเป้าหมายเดียวกัน และทุกภาคส่วนได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ฉะนั้น หลักการทำงานร่วมกันจะเป็นทางเลือกของ บก.ทท. ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมของพื้นที่ที่เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อจะได้นำหลักของการทำงานร่วมกันมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การกำหนดยุทธศาสตร์ ระเบียบ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องมีความชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ราชการ และครอบครัวในพื้นที่ บก.ทท. และพื้นที่บ้านพักอาศัย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยอาจจะเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเข้ามาเสนอแนะ แนวทางของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เป็นการแก้ไขปัญหาตรงกับความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบ และเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้หน่วยงานหลักจะต้องอำนวยความสะดวกให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ สร้างกลไกของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น ให้รางวัลกับผู้ที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์รักษา ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม จะทำให้ผู้ที่มีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมมีกำลังใจพร้อม ที่จะร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างเต็มใจ และพร้อมที่จะดำเนินการร่วมกันป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าอย่างมีประสิทธิผล โดยหลักของการทำงานร่วมกัน ต้องมีความชัดเจน มีความเสมอภาคของการทำงานร่วมกัน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะสามารถทำให้เกิดการบูรณาการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ดังแนวคิดที่เสนอแนะ คือ แนวคิดการทำงานร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน